

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΗ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ,

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο

(Άρθρο 40 παρ. 1 Κ.τ.Β.)

Στην Αθήνα, σήμερα, 8 Οκτωβρίου 2020, ημέρα Πέμπτη και ώρα 13.20΄, στην Αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, συνήλθε σε συνεδρίαση η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, υπό την προεδρία του Προέδρου της, κ. Μάξιμου Χαρακόπουλου, με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συζήτηση επί της Ετήσιας Έκθεσης για το έτος 2019 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.).

Τα μέλη της Επιτροπής κλήθηκε να ενημερώσει ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κ. Ιωάννης – Κωνσταντίνος Χαλκιάς.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης και έκανε την α΄ ανάγνωση του καταλόγου των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ. Αυγερινοπούλου Διονυσία – Θεοδώρα, Βούλτεψη Σοφία, Γιαννάκου Μαριορή (Μαριέττα), Γκιουλέκας Κωνσταντίνος, Δαβάκης Αθανάσιος, Ζεμπίλης Αθανάσιος, Καππάτος Παναγής, Καραγκούνης Κωνσταντίνος, Κατσαφάδος Κωνσταντίνος, Κελέτσης Σταύρος, Κοτρωνιάς Γεώργιος, Κούβελας Δημήτριος, Κουτσούμπας Ανδρέας, Κυρανάκης Κωνσταντίνος, Κωνσταντινίδης Ευστάθιος, Κώτσηρας Γεώργιος, Λαμπρόπουλος Ιωάννης, Μάνη – Παπαδημητρίου Άννα, Μελάς Ιωάννης, Μπούγας Ιωάννης, Παππάς Ιωάννης, Καρασμάνης Γεώργιος, Ακτύπης Διονύσιος, Τσιγκρής Άγγελος, Υψηλάντης Βασίλειος – Νικόλαος, Χαρακόπουλος Μάξιμος, Χιονίδης Σάββας, Αγαθοπούλου Ειρήνη – Ελένη, Γκαρά Αναστασία (Νατάσα), Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος, Καλαματιανός Διονύσιος – Χαράλαμπος, Κάτσης Μάριος, Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά), Λάμπας Σπυρίδωνας, Ξανθόπουλος Θεόφιλος, Παπαηλιού Γεώργιος, Πολάκης Παύλος, Ραγκούσης Ιωάννης, Ψυχογιός Γεώργιος, Καμίνης Γεώργιος, Καστανίδης Χαράλαμπος, Λιακούλη Ευαγγελία, Συντυχάκης Εμμανουήλ, Κανέλλη Γαρυφαλλιά (Λιάνα), Κομνηνάκα Μαρία, Μυλωνάκης Αντώνιος, Χήτας Κωνσταντίνος, Αδαμοπούλου Αγγελική και Μπακαδήμα Φωτεινή.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Καλησπέρα σας. Σήμερα, έχουμε τη χαρά και την τιμή να υποδεχόμαστε στην Επιτροπή μας τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, τον εξάιτερο νομικό, κύριο Κωνσταντίνο Χαλκιά, ο οποίος θα μας παρουσιάσει την ετήσια έκθεση του θεσμού που προΐσταται.

Πριν του δώσω τον λόγο, για να ακούσουμε τα όσα σημαντικά έχει να μας πει, θα ήθελα να επισημάνω ότι η σημερινή συνεδρίαση πραγματοποιείται την επομένη μιας ιστορικής απόφασης της ελληνικής δικαιοσύνης. Η καταδίκη της Χρυσής Αυγής ως εγκληματικής οργάνωσης σηματοδοτεί μία νίκη των δημοκρατικών θεσμών έναντι όσων προσπάθησαν να τους υπονομεύσουν με τη βία προωθώντας έναν λόγο διχαστικό, ρατσιστικό και μισαλλόδοξο. Με τη δικαστική απόφαση σηματοδοτείται και το τυπικό τέλος της δράσης του νεοναζιστικού μορφώματος, καθώς το ουσιαστικό έχει επέλθει με την απόρριψή του από την ελληνική κοινωνία κατά την εκλογική διαδικασία. Η χώρα απέδειξε τις θεσμικές αντοχές της και μπορεί με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση να αντιμετωπίσει τις πολλαπλές προκλήσεις που βρίσκονται ενώπιόν μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όσον αφορά το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, είναι περιττό να αναφέρω ότι αποτελεί έναν κορυφαίο θεσμό -με ιστορία ήδη 138 ετών- που έχει προσφέρει και συνεχίζει να προσφέρει τεράστιες υπηρεσίες στο ελληνικό δημόσιο και ουσιαστικά στον πολίτη. Τα αποτελέσματα της δράσης του αποδεικνύουν ότι συγκροτείται από λειτουργούς εξαιρετικής κατάρτισης και αξιόπαινης εργατικότητας που διαθέτουν υψηλό το αίσθημα του καθήκοντος που επιτελούν. Ο όγκος της εργασίας που επιτελούν ετησίως, όπως καταγράφεται και στην έκθεση που περιλαμβάνει χιλιάδες υποθέσεις, τόσο στα εγχώρια όσο και στα ευρωπαϊκά και διεθνή δικαστήρια, αποδεικνύουν του λόγου το αληθές.

Το όφελος του δημοσίου από τις παρεμβάσεις των λειτουργών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους είναι ανεκτίμητο, τόσο επί της ουσίας της επίλυσης των υποθέσεων όσο και σε πρακτικό και οικονομικό επίπεδο. Αναφέρω, για παράδειγμα, τις υποθέσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, απ' όπου η χώρα, χάρη στις παρεμβάσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, επωφελήθηκε σχεδόν μισό δισεκατομμύριο ευρώ. Έχω και προσωπική εμπειρία από την εξαιρετική δουλειά του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο διάστημα της υπουργικής μου θητείας και της στενής συνεργασίας που είχαμε με τον κύριο Χαλκιά στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Όπως προκύπτει από την Έκθεση, μιλούμε για αποφάσεις, όπως αυτή που έγινε, για πρώτη φορά, δεκτή η επιχειρηματολογία της χώρας για την ερμηνεία του ορισμού του «μόνιμου βοσκότοπου», έτσι ώστε να περιλαμβάνονται και βοσκότοποι με μεσογειακά χαρακτηριστικά, δηλαδή, με ξυλώδη και θαμνώδη βλάστηση. Σε συνέχεια αυτής της παραδοχής, υπήρξε απόφαση η οποία κύρωσε δημοσιονομική διόρθωση κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ύψους σχεδόν 280 εκατ. ευρώ. Επίσης, με την απόφαση για τις δαπάνες του Προγράμματος Ανασυγκρότησης της Υπαίθρου μας επεστράφη ποσό ύψους 72 εκατ. ευρώ.

Να μνημονεύσω, ακόμη, την αλλαγή της απόφασης της Επιτροπής για επιβολή διόρθωσης ύψους 63 εκατ. ευρώ για τα μέτρα προαιρετικής συνδεδεμένης στήριξης: 4) ενίσχυση στην παραγωγή ντοματών προς μεταποίηση, 5) ενίσχυση στην παραγωγή πορτοκαλιών προς χυμοποίηση, 6) ενίσχυση στην αιγοπροβατοτροφεία σε ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές, 7) ενίσχυση στην αιγοπροβατοτροφεία σε πεδινές περιοχές, 10) ενίσχυση στην σποροπαραγωγή και 15) ενίσχυση στην παραγωγή ροδάκινων προς χυμοποίηση για τα έτη 2015 και 2016. Το Ελληνικό Δημόσιο καλείται, τελικά, να πληρώσει μόλις 1.726.000 χιλιάδες ευρώ από 63 εκατ. ευρώ.

Για το μέτρο Ενισχύσεις Εκκίνησης Επιχείρησης για Νέους Γεωργούς, αποφεύχθηκε η επιβολή δημοσιονομικής διόρθωσης ύψους 9 εκατ. ευρώ. Επίσης, δεν επιβλήθηκε δημοσιονομική διόρθωση ύψους 41 εκατ. ευρώ για τα μέτρα: 10) γεωπεριβαλλοντικές και κλιματικές ενισχύσεις, 11) βιολογική γεωργία και 13) ενισχύσεις σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα.

Τέλος, να σημειώσω την αποδοχή, εκ μέρους της Επιτροπής, των θέσεων της ελληνικής πλευράς στο πλαίσιο της καταγγελίας για τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά αμπελοοινικών προϊόντων και αποσταγμάτων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ιδιαίτερη μνεία θα ήθελα να κάνω στη σημαντική συμβολή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο όλο σύστημα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας, τόσο ως δικαστικός παραστάτης της Ελλάδας κατά την εκδίκαση προσφυγών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσο και ως εκπρόσωπος του ΕΔΔΑ κατά το στάδιο εκτέλεσης και συμμόρφωσης προς τις καταδικαστικές αποφάσεις.

Επιτρέψτε μου να εξάρω ιδιαιτέρως την εποικοδομητική συνεργασία που είχαμε στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή της Βουλής για την Παρακολούθηση των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπου αποφασίσαμε να υιοθετήσουμε, ως διακομματική πρόταση νόμου, τις προτάσεις που μας κατέθεσε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για τη ρύθμιση χρονιζουσών εκκρεμοτήτων που μπορούν, τα επόμενα χρόνια, να φέρουν την Ελλάδα πολύ χαμηλά στον πίνακα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Να σας ενημερώσω, κύριε Πρόεδρε, ότι, ήδη, έχει έρθει στη Βουλή η Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και αναμένεται η αντίστοιχη Έκθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, προκειμένου να δρομολογηθεί η συζήτησή του στην αρμόδια Επιτροπή και στην Ολομέλεια.

Για όλους αυτούς τους λόγους, νομίζω ότι όλοι συμφωνούμε ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους αξίζει την αμέριστη συμπαράσταση και στήριξη της πολιτείας, ιδιαίτερα για τις δράσεις που στοχεύουν στη μείωση του «καρκινώματος» της δικαστικής γραφειοκρατίας, η οποία ταλαιπωρεί τους πολίτες και αναστέλλει την παραγωγικότητα.

Στο πλαίσιο, μάλιστα, του ψηφιακού εκσυγχρονισμού του κράτους, οι δράσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους θα μπορούσαν να λειτουργούν πολλαπλασιαστικά, ώστε να νικηθεί η λερναία ύδρα της γραφειοκρατίας.

Είμαι βέβαιος ότι εκ μέρους του κυρίου Προέδρου θα παρουσιαστούν και συγκεκριμένες προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση, που η πολιτεία οφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη της.

Με αυτές τις σκέψεις, θα δώσω τον λόγο στον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, στον κύριο Χαλκιά, να μας παρουσιάσει την Έκθεσή του και, στη συνέχεια, θα υπάρχει δυνατότητα να υποβληθούν ερωτήσεις ή να ζητηθούν διευκρινίσεις επί της Έκθεσης.

Κύριε Πρόεδρε, έχετε τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.)): Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι βουλευτές, σας ευχαριστώ για την πρόσκληση και για τα ιδιαίτερα καλά λόγια που ακούστηκαν από τον πρόεδρο της επιτροπής σας.

Θα πω και εγώ ότι η χθεσινή απόφαση του δικαστηρίου ήταν ιστορική για τη δημοκρατία μας.

Είναι η πρώτη φορά που η Ετήσια Έκθεση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους παρουσιάζεται στη Βουλή και, μάλιστα, στην κατεξοχήν αρμόδια Επιτροπή για τη δημόσια διοίκηση και τη δικαιοσύνη. Στα πεδία, δηλαδή, που δραστηριοποιείται το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και αναπτύσσει όλη τη δραστηριότητα.

Η πρωτοβουλία αυτή πιστώνεται αποκλειστικά στον Πρόεδρο της Επιτροπής σας.

Δυο λόγια για την ιστορική διαδρομή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Ιδρύθηκε το 1882 όταν πρωθυπουργός ήταν ο Χαρίλαος Τρικούπης. Το 1982, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους αντί να γιορτάσει τα 100 του χρόνια, διαλύθηκε, με εισήγηση του τότε Υπουργού Προεδρίας και αντί για πρόεδρο, τμήματα και ολομέλειες, δημιουργήθηκαν νομικές υπηρεσίες της διοίκησης ενσωματωμένες στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, αντί για Πρόεδρο και συντονιστή, αντί για τμήματα και ολομέλειες, διάφορα διάσπαρτα τμήματα νομικών υπηρεσιών.

Το 1990, ο Κωνσταντίνος Μητσotάκης επανασύστησε το Νομικό Συμβούλιο σε μεγάλoσωμο σώμα της διοίκησης, με Πρόεδρο, τμήματα και ολομέλεια.

Η μεγάλη στιγμή, όμως, του Νομικού Συμβουλίου ήταν το 2001 όταν, στην αναθεώρηση του Συντάγματος, με εισηγητή τον Ευάγγελο Βενιζέλο και τη σύμφωνη γνώμη ΠΑΣΟΚ, Νέας Δημοκρατίας, ΚΚΕ και Συνασπισμού, το Νομικό Συμβούλιο κατοχυρώθηκε συνταγματικά στο άρθρο 100α.

Σήμερα, θα σας παρουσιάσω ένα γενικό περίγραμμα της δράσης μας, των πρωτοβουλιών που πήραμε και των θεσμικών αλλαγών που έγιναν κατά το έτος 2019 και όσα προγραμματίζουμε να κάνουμε στο επόμενο εννιάμηνο.

Στην Έκθεσή μας γίνεται μια καταγραφή και αποτίμηση του έργου μας, τόσο στο πλαίσιο της αρχής του γνωμοδοτικού του έργου όσο και στο επίπεδο της δικαστικής και εξώδικης εκπροσώπησης και, γενικότερα, της υποστήριξης του δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των πανεπιστημίων, ανεξάρτητων αρχών και άλλων προσώπων, των οποίων τη νομική υπηρεσία διεξάγει το Νομικό Συμβούλιο.

Επίσης, στην Έκθεση καταγράφεται η διεθνής αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, δηλαδή, στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο, στα δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Λουξεμβούργο, καθώς και σε μια σειρά άλλα διεθνή διαιτητικά κέντρα, όπως το ICC κλπ.

Επιπλέον, παρατίθενται οι σπουδαιότερες αλλαγές που έγιναν σε θεσμικό και λειτουργικό επίπεδο, με σκοπό την ψηφιοποίηση και τον εκσυγχρονισμό του Νομικού

Συμβουλίου, την απλοποίηση της λειτουργίας του και την επικαιροποίηση των δομών διάρθρωσης.

Τέλος, έχουμε κάποιες διαπιστώσεις για τις παθογένειες που υπάρχουν και δυσκολεύουν τη δουλειά μας τόσο στον τομέα και στη λειτουργία της διοίκησης όσο και στην απονομή της δικαιοσύνης.

Ποιους στόχους είχαμε το 2019 και το πρώτο εξάμηνο του 2020. Θεωρήσαμε ότι για να μπορούμε να συνεχίσουμε την επιτυχημένη πορεία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αλλά και για να αναβαθμίσουμε τις υπηρεσίες στο σύγχρονο νεφελώδες νομικό περιβάλλον, με εκατοντάδες πλέον νόμους μαμούθ και συνεχείς νομοθετικές και κανονιστικές αλλαγές, έπρεπε να κάνουμε σοβαρές θεσμικές και λειτουργικές αλλαγές και να προσαρμόσουμε τη λειτουργία μας στον νέο ψηφιακό κόσμο που θα διαμορφωνόταν στη δημόσια διοίκηση και στη δικαιοσύνη.

Έτσι, προγραμματίσαμε τις δράσεις μας σε τρεις άξονες, που τους θεωρήσαμε ως ζητήματα αιχμής. Ο πρώτος άξονας αφορούσε τον ψηφιακό μετασχηματισμό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Ως προς το παρελθόν, σε σχέση με τις χιλιάδες υποθέσεις, τους χιλιάδες φακέλους που έχουμε στις αποθήκες του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Σε σχέση με το παρόν, πώς θα λειτουργούμε σήμερα και σε σχέση με το αύριο.

Ο δεύτερος άξονας δραστηριότητας μας αφορούσε τον εκσυγχρονισμό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Δηλαδή, θέλαμε να απλοποιήσουμε και να επιταχύνουμε τη λειτουργία του. Να μεταφέρουμε αρμοδιότητες από το επίπεδο του Υπουργού και του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου στο επίπεδο γραφείου Νομικού Συμβούλου στα Υπουργεία. Ακόμα, θέλαμε να απαλλαγούμε από περιττές γραφειοκρατικές διαδικασίες, να αποσυμφορηθεί το δημόσιο από χιλιάδες μικροϋποθέσεις χαμηλού ενδιαφέροντος και χωρίς νομικά θέματα, να παρέχουμε πολύ πιο γρήγορα τις γνωμοδοτήσεις στη διοίκηση, να μην ασκούμε αβάσιμα ένδικα μέσα, να εκτελούμε άμεσα τις αποφάσεις και να θεσπίσουμε, τελικά, ένα αντικειμενικό, δίκαιο και αδιάβλητο σύστημα επιθεώρησης για τους λειτουργούς μας που θα επιβραβεύει τη γρήγορη εξέλιξη.

Ο τρίτος άξονας αφορά μια πολύ σημαντική αρμοδιότητά μας, για την εξωδικαστική ή συμβιβαστική επίλυση διαφορών του δημοσίου με τους ιδιώτες που, όμως, η χρήση της γινόταν περιστασιακά.

Να δούμε, λοιπόν, τι κάναμε από αυτά που βάλουμε ως στόχους το 2019 και το πρώτο εξάμηνο του 2020. Θα σας δώσω μερικά στοιχεία μόνο και αριθμούς. Σήμερα, γραφεία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, λειτουργούν σε όλα τα Υπουργεία, σε πολλά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε πανεπιστήμια και Ανεξάρτητες Αρχές και σε 29 επαρχιακές πόλεις. Σε έναν νομό μόνο, στον νομό Αιτωλοακαρνανίας, λειτουργούν δύο γραφεία μας, ένα στο Αγρίνιο και ένα στο Μεσολόγγι. Το κύριο προσωπικό μας αριθμεί περίπου 457 μέλη σήμερα σε όλους τους βαθμούς και το διοικητικό προσωπικό είναι περίπου 140. Συνολικά, δηλαδή, είμαστε 600 άτομα στο Νομικό Συμβούλιο μαζί με το διοικητικό προσωπικό.

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον από πολλά νομικά πρόσωπα να αναλάβουμε τη νομική τους υπεράσπιση. Ο λόγος είναι απλός. Οι λειτουργοί του Νομικού Συμβουλίου συνδυάζουν επιστημονική κατάρτιση και εμπειρία στον χειρισμό δικαστικών και

εξωδικαστικών υποθέσεων. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι εμείς έχουμε ασυμβίβαστο. Δουλεύουμε μόνο για το δημόσιο και για το νομικό πρόσωπο που εκπροσωπούμε. Απαγορεύεται, δηλαδή, όπως και στους δικαστικούς λειτουργούς, η άσκηση οποιασδήποτε άλλης μισθωτής εργασίας ή επαγγέλματος.

Επιπλέον, στον οργανισμό μας περιλαμβάνεται ένα δοκιμασμένο μοντέλο συλλογικής αλλά και ατομικής λειτουργίας των οργάνων μας, που εξασφαλίζει τον ενιαίο, ομοιόμορφο και ασφαλή τρόπο χειρισμού των υποθέσεων. Τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, το 2019, συζήτησαν 44.000 υποθέσεις σε όλα τα εθνικά δικαστήρια, καθώς και δεκάδες υποθέσεις στο δικαστήριο του Στρασβούργου και στα δικαστήρια του Λουξεμβούργου, καθώς και σε διεθνή κέντρα επίλυσης δικαστικών διαφορών. Περίπου 11.500 υποθέσεις αναβλήθηκαν και 5.500 περίπου υποθέσεις ματαιώθηκαν. Τόσες αντιδικίες, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, μόνο η Ελλάδα έχει. Πού οφείλεται αυτό; Προφανώς, στην κακή λειτουργία της διοίκησης, στην ασάφεια των νόμων, στις διαρκείς νομοθετικές μεταβολές, στην έλλειψη κτηματολογίου, στην έλλειψη κουλτούρας συμβιβασμού, στην εύκολη και φτηνή, ευτυχώς, πρόσβαση στα δικαστήρια και λουπά.

Το ποσοστό των υποθέσεων που κερδήθηκαν από το δημόσιο, σε όλες αυτές τις υποθέσεις, είναι περίπου 70%. Ενώ, στις ακυρωτικές αποφάσεις του διοικητικού εφετείου, το ποσοστό ανεβαίνει περίπου στο 80%. Επίσης, συντάχθηκαν 21.000 πρακτικά και πράξεις τριμερών επιτροπών για κλείσιμο δικαστικών ή εξωδίκων υποθέσεων, έγινε επεξεργασία 2.341 συμβάσεων. Συμμετείχαμε σε 630 συλλογικά όργανα της διοίκησης, ακόμα και ως πρόεδροι ή μέλη σε πειθαρχικά συμβούλια υπαλλήλων, όπου, σε συνολικά 3.757 συνεδριάσεις, εξετάστηκαν 22.500 υποθέσεις.

Εκδόθηκαν 269 γνωμοδοτήσεις, 348 γνωμοδοτικά απαντητικά έγγραφα, οι νέες υποθέσεις που μπήκαν στο Νομικό Συμβούλιο το 2019 ήταν 63.616, ενώ συνολικά τα εισερχόμενα και εξερχόμενα έγγραφα στο Νομικό Συμβούλιο το 2019 ήταν πάνω από μισό εκατομμύριο.

Όλα αυτά τα στοιχεία τα στατιστικά αποτελούν ασφαλή απόδειξη του μεγάλου όγκου δουλειάς, αλλά και το υψηλό επίπεδο νομικής υπηρεσίας που παρέχει το δημόσιο, με ιδιαίτερα, όμως, χαμηλό κόστος. Ενδεικτικά, είτε και ο κύριος Πρόεδρος της Επιτροπής σας κάποια παραδείγματα από τη λειτουργία του Ειδικού Γραφείου Κοινοτικού Δικαίου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, όπου, με την ευνοϊκή έκβαση τριών υποθέσεων, ουσιαστικά, επιστρέφονται στην Ελλάδα 518 εκατ. Ευρώ περίπου ή υποθέσεις φορολογικών διαφορών που κερδήθηκαν από το Ειδικό μας Γραφείο στην ΑΑΔΕ με όφελος για το δημόσιο πάνω από 80 εκατομμύρια. Χαρακτηριστικό είναι, επίσης, το παράδειγμα της ομάδας εργασίας που συγκροτήσαμε στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους για το PSI, που τα τελευταία οκτώ χρόνια χειρίστηκε με ιδιαίτερη επιτυχία πάνω από 1000 υποθέσεις σε εθνικά, ενωσιακά, διεθνή δικαστήρια, καθώς και διεθνή διαιτητικά δικαστήρια, υποστηρίζοντας τη ρύθμιση του χρέους με την απομείωση που έγινε τότε κατά 110 περίπου δις. Ευρώ και κέρδισε όλες αυτές τις υποθέσεις και αυτά ενώ η καθαρή ετήσια δαπάνη του κράτους για τη μισθοδοσία των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και του διοικητικού προσωπικού δεν υπερβαίνει τα 21 εκατ. ευρώ τον χρόνο.

Σημαντικός είναι, επίσης, ο ρόλος μας και στο σύστημα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εκεί, υποστηρίζουμε τις υποθέσεις και την Ελλάδα στο Δικαστήριο του Στρασβούργου και, εν συνεχεία, επιμελούμαστε για την εκτέλεση των καταδικαστικών αποφάσεων. Το 2019, εκδόθηκαν 62 Αποφάσεις του Δικαστηρίου του Στρασβούργου και, από αυτές, οι 24 ήταν καταδικαστικές, οι πιο πολλές για τις κακές συνθήκες κράτησης στις φυλακές, ένα μεγάλο και γνωστό θέμα, ένα θέμα που εάν το λύσει η Ελληνική Βουλή, θα απαλλάξει την Ελλάδα από πάρα πολλές καταδικές, πάρα πολλές ανεκτέλεστες αποφάσεις και πολύ μεγάλες αποζημιώσεις, 39 προσφυγές διαγράφηκαν από το πινάκιο λόγω φιλικού διακανονισμού ή μονομερούς δήλωσης και 14 απορρίφθηκαν. Έπαυσε, επίσης, η επιτήρηση σε 84 υποθέσεις που πήγαν στο αρχείο, ενώ ασκήθηκαν 154 καινούργιες νέες προσφυγές.

Οι αλλαγές που κάναμε το 2019. Στον πρώτο άξονα, στον ψηφιακό μετασχηματισμό, ευθύς εξ αρχής, δώσαμε ιδιαίτερο βάρος και προτεραιότητα στην επέκταση της χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών στο Νομικό Συμβούλιο. Τι κάναμε ειδικότερα: Έγινε ψηφιοποίηση χιλιάδων φακέλων με δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις στα Γραφεία και την Κεντρική Υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου. Όλα τα έγγραφα μεταξύ των υπηρεσιών μας διακινούνται ηλεκτρονικά. Έχει υπογραφεί η σύμβαση για τη βελτίωση του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος που χρησιμοποιούμε. Όλα τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου από τις αρχές του 2019 απέκτησαν ψηφιακή υπογραφή. Είμαστε έτοιμοι για ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων σε όλα τα δικαστήρια, όταν είναι τα δικαστήρια έτοιμα.

Μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία, η οποία, επίσης, υλοποιήθηκε στις αρχές του 2019 είναι η δυνατότητα υποβολής ηλεκτρονικών αιτήσεων κάθε φύσης από ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, είτε για εξώδικη αναγνώριση απαιτήσεων ή για συμβιβαστική επίλυση διαφοράς με το δημόσιο ή για διακοπή παραγραφής. Τι γινόταν μέχρι τώρα: Συνήθως, κάθε Δεκέμβρη, χιλιάδες υπάλληλοι, χιλιάδες πολίτες συνέρρεαν και κατέθεταν αιτήσεις στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, είτε για αναγνώριση μιας απαιτήσής τους είτε για διακοπή παραγραφής. Το καθεστώς αυτό άλλαξε ήδη και με την ηλεκτρονική κατάθεση αιτήσεων, ουσιαστικά, εκμηδενίστηκε η ταλαιπωρία χιλιάδων πολιτών και οι υπηρεσίες του Νομικού Συμβουλίου έγιναν πιο φιλικές προς τους πολίτες. Ακόμα, στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού μας, υπάρχει και ολοκληρώνεται ήδη η επέκταση της ηλεκτρονικής διεπαφής της Κεντρικής Υπηρεσίας του Νομικού Συμβουλίου με όλες τις άλλες μονάδες. Καταργείται πλήρως η φυσική διακίνηση των εγγράφων. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και των Διοικητικών Δικαστηρίων επιδίδονται ή διαβιβάζονται σ' εμάς μόνο ψηφιακά πλέον. Υπάρχει μια αυτοματοποιημένη αποστολή δικογράφων και εγγράφων μέσω του συστήματός μας σε Υπηρεσίες εκτός Νομικού Συμβουλίου αποκλειστικά ηλεκτρονικά.

Υπάρχει ψηφιακή μερίδα πλέον για κάθε λειτουργό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για χρέος και παρακολούθηση όλων των υποθέσεων που του ανατίθενται και υπάρχουν και η εφαρμογή για την ψηφιακή μας υπογραφή. Επειδή, ακριβώς, στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους είχαμε όλοι ψηφιακή υπογραφή πριν από την πανδημία, μπορέσαμε στο διάστημα της πανδημίας και συνεχίζουμε να λειτουργούμε πάρα πολύ καλά από απόσταση. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο, στο διάστημα αυτό, εφαρμόζουμε σύστημα ηλεκτρονικής επίδοσης δικογράφων προς το δημόσιο από δικαστικούς επιμελητές όλης της χώρας, διαχειριζόμαστε ηλεκτρονικά και από απόσταση όσο δικόγραφα επιδίδονται στο Νομικό Συμβούλιο και, ήδη, τους κανόνες αυτούς τους εφαρμόζουμε υποχρεωτικά για εμάς.

Επίσης, οι συνεδριάσεις των συλλογικών μας οργάνων, ολομέλειες, τμήματα, υπηρεσιακά συμβούλια, πειθαρχικά συμβούλια λειτουργούν και διεξάγονται ηλεκτρονικά, γεγονός που μας έχει επιτρέψει να λειτουργούμε πάρα πολύ γρήγορα, πάρα πολύ σύντομα, έτσι ώστε και οι γνωμοδοτήσεις μας να είναι πολύ πιο γρήγορα στα χέρια της διοίκησης, αλλά και οι υποθέσεις οι δικαστές να κλείνουν γρηγορότερα.

Σε σχέση με τον εκσυγχρονισμό, κάναμε αρκετές παρεμβάσεις στη λειτουργία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η δομή μας ήταν δομή του προηγούμενου αιώνα. Έπρεπε, προφανώς, να αλλάξουμε πολλά πράγματα. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Νομικού Συμβουλίου, υποβλήθηκαν και έχουν γίνει ήδη νόμοι του κράτους, σχέδια νομοθετικών ρυθμίσεων που αφορούν αυτή τη δυνατότητα ηλεκτρονικής κατάθεσης όλων των αιτήσεων στο Νομικό Συμβούλιο, έχει καθιερωθεί ένας ενιαίος τρόπος υπολογισμού του οφειλόμενου από το δημόσιο τόκου και έχει διευρυνθεί σε μεγάλο βαθμό και στο πεδίο της εφαρμογής των πράξεων αντί της έκδοσης πρακτικών τριμελούς επιτροπής μια λειτουργία πολύ πιο γρήγορη, πολύ πιο περιληπτική.

Επίσης, τη λειτουργία αυτή την αναπτύξαμε ακόμα περισσότερο με αποφάσεις δικές μας. Για παράδειγμα, προκειμένου να κλείσει μια δικαστική υπόθεση που τη χειριζόταν ένας λειτουργός του Νομικού Συμβουλίου, έπρεπε αυτός να κάνει μια εισήγηση στην τριμελή Επιτροπή του Υπουργείου του, το πρακτικό αυτό να πάει στην κεντρική υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου, να ελεγχθεί από τον αρμόδιο σχηματισμό, να ελεγχθεί από τον προϊστάμενο της γραμματείας, να ελεγχθεί από μένα, να πάει και στον Υπουργό. Με το νέο σύστημα που λειτουργούμε τώρα, το ογδόντα τοις εκατό των υποθέσεων λύνονται στο Υπουργείο. Δεν χρειάζεται να γίνει όλη αυτή η αλληλουχία υπογραφών, εγκρίσεων και παραεγκρίσεων. Περιττά ήταν, δεν χρειάζονταν.

Επίσης, πρέπει να πω ότι στο διάστημα του 2019 δημιουργήθηκαν καινούργια γραφεία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στην Ακαδημία Αθηνών, σε αρκετά Πανεπιστήμια, Αθήνας, Δυτικής Αττικής, Πειραιά και Τρίπολης, στην Προεδρία της Κυβέρνησης και στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας. Πρόσφατα δημιουργήθηκε ένα καινούργιο γραφείο στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Επίσης, στον ν. 4637 του 2019 έγιναν εκτεταμένες τροποποιήσεις στον νέο Ποινικό Κώδικα και στη νέα ποινική δικονομία και εντάχθηκαν διατάξεις επωφελείς για το δημόσιο. Επίσης, αυτό που προσπαθήσαμε και πετύχαμε είναι να αποσυμφορηθεί το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους από μικροϋποθέσεις. Παράδειγμα, είχαμε περίπου 18.000 υποθέσεις για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Εκεί, ουσιαστικά, η ΔΟΥ μας έστελνε κάποια στοιχεία, τα οποία διαβιβάζαμε στα δικαστήρια. Δεν είχαν νομικά προβλήματα, δεν υπήρχαν κάποια θέματα σοβαρά. Η δουλειά μας ήταν καθαρά διαβιβαστική. Αυτό καταργήθηκε πλέον. Έχει ψηφιστεί διάταξη, δυνάμει της οποίας, οι ΔΟΥ διαβιβάζουν στα δικαστήρια τα στοιχεία αυτά με μία δήλωση για παράσταση του δημοσίου.

Επίσης, κρατήστε ένα ακόμα στοιχείο που θα σας πω. Ο αριθμός των εφέσεων και των αναιρέσεων που άσκησε το δημόσιο το 2019 ήταν κατά 40% μειωμένος. Άρα, ο κανόνας ότι το δημόσιο εξαντλεί όλα τα ένδικα μέσα είναι πλέον παρελθόν. Οι σωστές αποφάσεις γίνονται δεκτές από το δημόσιο ακόμα και αν είναι από το Ειρηνοδικείο Νιγρίτας ή Σιδηροκάστρου. Επιπλέον, με τον ν.4714/2020 υιοθετήθηκε μια σειρά νομοθετικών

ρυθμίσεων που είχαμε προτείνει για κάποιες αναγκαίες ρυθμίσεις για την εύρυθμη λειτουργία του Νομικού Συμβουλίου, για την αξιολόγηση και την προαγωγή των μελών μας, την αυστηροποίηση του συστήματος λήψης αναρρωτικών αδειών και κάποιες άλλες ειδικότερες ρυθμίσεις σε σχέση με την πληρωμή αποζημίωσης που επιδικάζεται σε βάρος του δημοσίου από το ΕΔΔΑ ή για κάποιες δημοσιεύσεις αναφορικά με τις απαλλοτριώσεις που μέχρι τώρα γίνονταν στις εφημερίδες και το δημόσιο πλήρωνε εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ και με την αλλαγή που κάναμε τώρα, οι δημοσιεύσεις αυτές γίνονται στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Οικονομικών και του αντίστοιχου Δικηγορικού Συλλόγου.

Απλά πράγματα που έπρεπε να γίνουν.

Επίσης, με εγκυκλίους, δόθηκαν κατευθύνσεις για τη δομή και το περιεχόμενο των γνωμοδοτήσεών μας. Ορίσθηκε ως ανώτατο όριο παροχής γνωμοδότησης το τρίμηνο και δεν ορίσθηκε μόνο, τηρείται κιόλας και ελέγχεται η τήρησή του. Ένας νομικός σύμβουλος δεν τήρησε το τρίμηνο αυτό, χωρίς καμία δικαιολογία και του επιβλήθηκε πειθαρχική ποινή.

Επίσης, έχουμε προσπαθήσει να λειτουργεί το Νομικό Συμβούλιο με βάση ορισμένα πρότυπα. Φτιάξαμε, λοιπόν, πρότυπα δικόγραφα, κυρίως για τις κτηματολογικές αγωγές και για τις κοινωνικοασφαλιστικές υποθέσεις που είναι χιλιάδες και θεσπίστηκε η υποχρέωση τήρησης προτύπων πρακτικών και πράξεων. Όλα αυτά αναρτήθηκαν στο πληροφοριακό μας σύστημα, βρίσκονται στη διάθεση του συνόλου των λειτουργών μας και με βάση αυτά πλέον δουλεύουμε.

Κάναμε πολλές ομάδες εργασίας όταν είχαμε να αντιμετωπίσουμε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα σοβαρό, όπως, για παράδειγμα, τις ρυθμίσεις αυτές για την εκτέλεση αποφάσεων του ΕΔΔΑ, για τις τροποποιήσεις στον Κώδικα Ποινικής και Πολιτικής Δικονομίας, για την υπόθεση Novartis ή και για το θεσμικό πλαίσιο Επιθεώρησης των Επιτροπών του Νομικού Συμβουλίου. Η Επιθεώρηση αυτή, η οποία θεσμοθετήθηκε το 2019, προσπαθεί να βάλει σε ένα νέο πλαίσιο την επιθεώρηση, γιατί είχαμε κάποια προβλήματα στο θέμα αυτό και ρυθμίστηκε μια διεξοδική διαδικασία επιθεώρησης και των λειτουργών, αλλά και των υπηρεσιακών μονάδων μας. Αυτό είναι σημαντικό πλέον, γιατί, μέσω της επιθεώρησης των υπηρεσιακών μονάδων και της αξιολόγησής τους, μπορούμε να ελέγχουμε και τους προϊσταμένους, αν κάνουν καλά τη δουλειά τους. Εκεί, υπάρχει η γνώμη όλων των μελών μιας υπηρεσιακής μονάδας, σε αυτή τη φάση διαβιβάζεται ανώνυμα σε κλειστό φάκελο στον Επιθεωρητή, στο μέλλον, βεβαίως, δεν θα γίνεται έτσι και ελέγχουμε ταυτόχρονα και την ισομερή και δίκαιη κατανομή των υποθέσεων. Με αυτό το σύστημα έχουμε μια κυκλική αξιολόγηση, αξιολογούνται όλοι από όλους. Πράγμα σημαντικό κατά τη γνώμη μου.

Επίσης, ιδρύθηκε, στην Κεντρική Υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, το Γραφείο Εκτέλεσης Αποφάσεων του ΕΔΔΑ, το κάνουμε αυτό το Γραφείο, διότι θέλουμε πραγματικά να σκύψουμε με περισσότερη φροντίδα στον τομέα της εφαρμογής των αποφάσεων των καταδικαστικών του ΕΔΔΑ, ακριβώς γιατί θεωρούμε ότι η Ελλάδα είναι ένα κράτος δικαίου. Είναι ένα κράτος με αναπτυγμένη δημοκρατία και είναι ντροπή να φαίνεται η Ελλάδα ότι είναι στην κορυφή του πίνακα σχεδόν, είτε στον τομέα των παραβιάσεων είτε στον τομέα της μη εκτέλεσης των αποφάσεων του δικαστηρίου. Οι χώρες που είναι πριν από εμάς στις παραβιάσεις και στις ανεκτέλεστες είναι η Τουρκία, η Ρωσία, η Αρμενία, η Πολωνία,

η Ουγγαρία, έχει καμία σχέση η Ελλάδα με αυτές τις χώρες στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Στόχος μας, λοιπόν, είναι στην επόμενη τριετία, με τη βοήθεια και της Μόνιμης Επιτροπής της Βουλής, να έχουμε μηδέν προσφυγές για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μηδέν αποφάσεις καταδικαστικές, μηδέν αποζημιώσεις, μηδέν ανεκτέλεστες και μπορούμε να το πετύχουμε. Απλά πράγματα, πρέπει να κάνουμε και κάποιες νομοθετικές ρυθμίσεις, έτσι ώστε να εναρμονιστούν πλήρως με τη νομολογία του ΕΔΔΑ και με τα όσα λέει η Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Επίσης, αυτό που θέλαμε να κάνουμε αυτό το διάστημα για τη λειτουργία του Νομικού Συμβουλίου είναι ότι θέλαμε να καταστήσουμε όλα τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου συνεργούς σε αυτό που κάνουμε. Δεν κάναμε τίποτα χωρίς προηγουμένως να ενημερώσουμε τα μέλη μας, χωρίς προηγουμένως να ζητήσουμε τη γνώμη τους, χωρίς να συζητήσουμε τα θέματα μαζί τους. Ό,τι έγινε, λοιπόν, έγινε με την ενεργό συμμετοχή όλων των μελών του Νομικού Συμβουλίου είτε ήταν δικαστικοί πληρεξούσιοι είτε πάρεδροι είτε νομικοί σύμβουλοι. Έτσι, ζητήθηκε η γνώμη τους για το σχέδιο του νέου οργανισμού μας, η γνώμη τους για την κατάρτιση του νέου θεσμικού πλαισίου για το σύστημα επιθεώρησης, που περιέγραψα, για τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από το επίπεδο του Υπουργού σε επίπεδο Γραφείου Νομικού Συμβουλίου και για τις τροποποιήσεις που κάναμε σε βασικούς Κώδικες. Στο σύνολο αυτών των περιπτώσεων οι λειτουργοί του Νομικού Συμβουλίου ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας, υπέβαλλαν προτάσεις και υιοθετήθηκαν πάρα πολλές από αυτές.

Επίσης, το 2019 έγινε διαγωνισμός στο Νομικό Συμβούλιο, γιατί είχαμε πάρα πολλά κενά, και διορίστηκαν 56 επιτυχόντες και άλλοι 14 από τον πίνακα επιτυχόντων. Έχουμε, δηλαδή, ένα ανθρώπινο δυναμικό σήμερα στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους πολύ ανανεωμένο, διότι, και με τον προηγούμενο διαγωνισμό, είχαμε πάρει άλλους 65 συναδέλφους.

Έτσι, λοιπόν, σήμερα το 60% των μελών μας -και είναι πρωτοφανές για το Δημόσιο αυτό, γιατί στο δημόσιο, λόγω του ότι δεν γίνονταν διαγωνισμοί, είναι μάλλον γερασμένος ο πληθυσμός- το 60% των μελών μας είναι ηλικίας 28 με 45 χρόνων, το 20% ηλικίας 45 με 55 και το 20% πάνω από 55.

Ο τρίτος άξονας, στον οποίο επιδιώξαμε να έχουμε κάποιες αλλαγές, είναι μία πολύ σημαντική αρμοδιότητα που έχει το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, να αποδέχεται συμβιβαστικές αιτήσεις ιδιωτών ή να αναγνωρίζει εξωδικαστικά τις απαιτήσεις τους, έτσι ώστε να λύνονται υποθέσεις στο Νομικό Συμβούλιο και να μην πηγαίνουν στα δικαστήρια. Παράδειγμα: Αν ο πολίτης έχει μια βάσιμη αξίωση κατά του δημοσίου, γιατί να τρέχει στα δικαστήρια και να μη λύσει την υπόθεσή του σε δύο-τρεις μήνες στο Νομικό Συμβούλιο και μάλιστα ανέξοδα; Αυτό, όμως, είναι κάτι που δεν το συνιστούν οι δικηγόροι στους πελάτες τους για γνωστούς λόγους. Είναι, όμως, μία σημαντική αρμοδιότητα και αυτή προσπαθούμε να την αναπτύξουμε ακόμα περισσότερο. Μπορούμε έτσι να απορροφήσουμε τουλάχιστον τρεις με τέσσερις χιλιάδες υποθέσεις από τα διοικητικά δικαστήρια. Αυτά είναι που κάναμε τον χρόνο που πέρασε.

Έχουμε, όμως, να κάνουμε και μερικά σημαντικά πράγματα το επόμενο ενιάμηνο, θα σας πω δυο λόγια και για αυτά. Θέλουμε, δηλαδή, να ολοκληρώσουμε τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και ήδη, μετά την υπογραφή νέας προγραμματικής συμφωνίας που κάναμε με την Κοινωνία της Πληροφορίας, είναι έτοιμη για να αναρτηθεί για διαβούλευση η διακήρυξη ανοικτού διεθνούς διαγωνισμού με έργο τον εκσυγχρονισμό του πληροφοριακού συστήματος, προϋπολογισμού 8,5 εκατομμυρίων. Το αντικείμενο του έργου αφορά στην υλοποίηση της ολοκληρωμένης ψηφιακής διαχείρισης της εσωτερικής λειτουργίας του Νομικού Συμβουλίου και της ολοκληρωμένης ψηφιακής διαχείρισης της εξωτερικής λειτουργίας του Νομικού Συμβουλίου. Τα συστήματα που θα αναπτυχθούν με αυτό το σύστημα θα είναι πρωτοποριακά. Ελπίζουμε ότι θα είμαστε ένα χρόνο μπροστά από τον κύριο Πιερρακάκη.

Σημειώνουμε ότι στο πλαίσιο αυτό, δηλαδή, της αναδιοργάνωσης και του ψηφιακού μετασχηματισμού του Νομικού Συμβουλίου, εντάσσεται και μία ρύθμιση τελευταία, όπου συστήνεται, στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, ένας κλάδος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, μετατρέπονται θέσεις ΔΕ και ΥΕ σε θέσεις ΠΕ Νομικών και ΠΕ Πληροφορικής, με επιπλέον απαιτούμενα προσόντα την άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας. Στόχος, λοιπόν, του Νομικού Συμβουλίου είναι να λειτουργεί σε πρωτοποριακό ψηφιακό νομικό περιβάλλον, με νέες παραγωγικές λειτουργίες, λογισμικές εφαρμογές και πολλά στοιχεία τεχνητής νοημοσύνης, να καταργηθούν τελείως οι φυσικοί φάκελοι, να καταργηθεί τελείως το χαρτί, το fax, οι φωτοτυπίες, να εργαζόμαστε όλοι σε ένα ψηφιακό περιβάλλον και να διαλειτουργούμε με το υπόλοιπο δημόσιο και τα δικαστήρια.

Επίσης, ένας πολύ σημαντικός στόχος για το επόμενο διάστημα -και εκεί θέλουμε και τη βοήθεια της Βουλής- είναι το σχέδιο νέου οργανισμού που ήδη έχουμε σχεδόν έτοιμο. Με τον νέο αυτό οργανισμό, ουσιαστικά, όλες οι δουλειές που κάνουμε θα γίνονται ηλεκτρονικά και επίσης θέλουμε να αλλάξουμε και τη δομή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η δομή μας είναι αυτή με γραφεία σε υπουργεία και τα λοιπά. Εμείς θέλουμε να κάνουμε κάτι διαφορετικό. Θέλουμε να κάνουμε 8 σχηματισμούς στο Νομικό Συμβούλιο, εξειδικευμένους σχηματισμούς, οι οποίοι θα ασχολούνται με ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Δηλαδή, θα έχουμε έναν σχηματισμό για τα δημοσιοϋπαλληλικά, για τις προσφυγές, τις αγωγές αποζημίωσης, ακυρωτικές, πειθαρχικές. Αυτή τη στιγμή, τι γίνεται; Σε όλα τα υπουργεία, υπάρχουν συνάδελφοί μας, οι οποίοι ασχολούνται με τα δημοσιοϋπαλληλικά. Εάν αυτοί μαζευτούν σε έναν ενιαίο σχηματισμό δημοσιοϋπαλληλικό, θα χρειαζόμαστε λιγότερο προσωπικό και θα κάνουμε πολύ καλύτερα την υπεράσπιση των υποθέσεων αυτών.

Επίσης, θέλουμε να κάνουμε έναν σχηματισμό για συμβάσεις μεγάλων έργων και επενδυτικών σχεδίων, με fast track διαδικασίες γνωμοδοτήσεων. Έναν σχηματισμό για φορολογικές υποθέσεις και υποθέσεις εκτέλεσης, έναν σχηματισμό για εμπράγματα και ενοχικές υποθέσεις, έναν σχηματισμό για διεθνείς και ευρωπαϊκές υποθέσεις, έναν σχηματισμό για κοινωνικοασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές διάφορες και έναν σχηματισμό για ποινικές υποθέσεις. Οι σχηματισμοί αυτοί θα λειτουργούν στεγασμένοι σε ένα κτίριο, ενώ τα γραφεία μας στα υπουργεία θα είναι ολιγομελή, με βασικό τους έργο την καθημερινή υποβοήθηση της διοίκησης, με νομικές συμβουλές και υποδείξεις.

Επίσης, στον καινούργιο οργανισμό μας, θα εισαχθούν ρυθμίσεις για σύγχρονες εναλλακτικές μορφές επίλυσης διαφορών, με ενίσχυση της αρμοδιότητάς μας για

εξωδικαστική συμβιβαστική επίλυση, για θέσπιση ενδεχομένως υποχρεωτικού σταδίου ενδικοφανούς προσφυγής σε βασικές κατηγορίες διοικητικών διαφορών, αλλά και για επέκταση στο μέτρο που μπορούμε να το κάνουμε, της διαμεσολάβησης σε όσες διαφορές του δημοσίου μπορεί αυτή να εφαρμοστεί.

Επιπλέον, θα προβλέψουμε περαιτέρω διαδικασίες απλούστευσης της διαδικασίας κλεισίματος των δικαστικών υποθέσεων, αλλαγές στο πειθαρχικό μας δίκαιο, αλλαγές στην πρόσληψη δικηγόρων εκεί που δεν έχουμε δικούς μας συναδέλφους στην επαρχία με δημόσια προκήρυξη και πρόσληψη για τριετή θητεία. Θα ιδρύσουμε το γραφείο GDPR στην κεντρική υπηρεσία. Θα φέρουμε κάποια ρύθμιση για υποχρεωτική επεξεργασία των ρητρών διαιτησίας του δημοσίου, επεξεργασία από εμάς, γιατί πάρα πολλές ρήτρες διαιτησίας που υπογράφονται από τα διάφορα Υπουργεία, έχουν πολλές ελλείψεις και δημιουργούν πολλά ντισαβαντάζ για το δημόσιο και επίσης, θα θεσπίσουμε και νέους κανόνες για τον ανά διετία διαγωνισμό για την πρόσληψη Δικαστικών Πληρεξουσίων στο Νομικό Συμβούλιο.

Με τις παραπάνω αλλαγές που θα ολοκληρωθούν με τον νέο οργανισμό μας θα έχουμε πετύχει, υποθέτω, μια ενιαία, ισχυρότερη, πληρέστερη και πιο εξειδικευμένη υποστήριξη των δικαστικών υποθέσεων του δημοσίου. Θα ενισχυθεί η προσπάθεια για ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων. Θα αποφεύγονται περιττά δικαστικά έξοδα που επιβαρύνουν συνήθως το δημόσιο και θα ενισχυθεί το αίσθημα της ευθύνης και της εμπιστοσύνης του πολίτη προς τους θεσμούς και το κράτος δικαίου, ενώ θα εξασφαλίσουμε οικονομίες κλίμακος σε προσωπικό και θα περιοριστεί η ανάγκη να αναθέτουμε υποθέσεις και σε δικηγόρους στις επαρχίες, στους νομούς που δεν έχουμε εκπροσώπηση με δικό μας γραφείο.

Επίσης, αυτό που θα κάνουμε περαιτέρω είναι ότι θα επικαιροποιήσουμε τα καθήκοντά μας και θα προσπαθήσουμε να αξιοποιήσουμε περισσότερο την αυξημένη εμπειρία και γνώση των Νομικών Συμβούλων και των Παρέδρων σε σοβαρές δικαστικές υποθέσεις, να γίνεται μια καλύτερη ισοκατανομή υποθέσεων, λαμβάνοντας υπόψη την αρχαιότητα και την εμπειρία και πιο ουσιαστική και αποτελεσματική άσκηση αρμοδιοτήτων προϊσταμένων με τακτικούς ελέγχους και εποπτεία.

Επίσης, προφανώς, θα ενισχύσουμε τα γραφεία τα οποία φέρνουν έσοδα στο ελληνικό δημόσιο, όπως είναι το ειδικό γραφείο στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, όπως είναι τα γραφεία μας στην ΑΑΔΕ, στον ΕΦΚΑ και στο Υπουργείο Οικονομικών και στο Υπουργείο Προστασίας Περιβάλλοντος.

Επίσης, θα προωθήσουμε ρυθμίσεις για δημιουργία νέων γραφείων στον ΕΦΚΑ στη Θεσσαλονίκη, στην Αρχή Εκδίκασης Προδικαστικών Προσφυγών και στην Περιφέρεια Αττικής, καθώς και χρήσιμες ρυθμίσεις για το Δημόσιο που θα περιορίζουν τη δικαστική ύλη στις υποθέσεις του Δημοσίου και θα συμβάλλουν στην ταχεία εκκαθάριση των δικαστικών υποθέσεων.

Επίσης, μια ενιαία ρύθμιση για τον χρόνο παραγραφής όλων των αξιώσεων από συντάξεις και συνταξιοδοτικές διαφορές, ρύθμιση που θα ξεκαθαρίσει το πολυπόικλο νομικό πλαίσιο και θα συμβάλει προφανώς στην ασφάλεια δικαίου.

Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει μια ρύθμιση για παράταση της προθεσμίας για τις κτηματολογικές αγωγές, προθεσμία που ήρθε νωρίτερα και λήγει στις 31/12 του 2020, καθώς επίσης και κάποιες στοχευμένες αλλαγές που θέλουμε να προωθήσουμε στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Επίσης, θα επιδιώξουμε την ευρύτερη και άμεση χρήση της δυνατότητας άσκησης πιλοτικής δίκης σε σοβαρές υποθέσεις και θεωρούμε σκόπιμη και επιβεβλημένη τη θεσμοθέτηση πιλοτικής δίκης και στα πολιτικά δικαστήρια και στα ποινικά δικαστήρια, έτσι ώστε να ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου, η ταχύτητα στην απονομή της δικαιοσύνης και στην ενιαία διαμόρφωση της νομολογίας.

Θα αναφέρω δύο στοιχεία, δύο θέματα τα οποία δυσκολεύουν τη δουλειά μας στο Νομικό Συμβούλιο. Δραστηριοποιούμαστε στη δημόσια διοίκηση και στη δικαιοσύνη. Τα προβλήματα που υπάρχουν στη δημόσια διοίκηση και στη δικαιοσύνη αντανακλούν και στη δουλειά μας.

Δεν έχουμε καμία αμφιβολία ότι τα τελευταία δέκα χρόνια έγιναν σημαντικές αλλαγές στη δημόσια διοίκηση με σκοπό να περιοριστεί η γραφειοκρατία, η κομματική παρέμβαση, να προστεθούν διοικητικές διαδικασίες, να εφαρμοστεί η κινητικότητα, οι μετατάξεις, η αξιολόγηση, έγινε ενοποίηση όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και τα λοιπά.

Επίσης, πρόσφατα, ο νόμος για το επιτελικό κράτος επέφερε τρεις σημαντικές αλλαγές. Καθιέρωσε τον θεσμό του Υπηρεσιακού Γραμματέα ο οποίος είναι δημόσιος υπάλληλος - επιλέγεται από το ΑΣΕΠ - και έδωσε τη δυνατότητα να υπογράφουν ατομικές διοικητικές πράξεις στους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων και επίσης, μάζεψε όλους τους ελεγκτικούς μηχανισμούς, τους συγχώνευσε στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

Ελπίζουμε να εφαρμοστεί πλήρως ο νόμος αυτός και να μην «δεινοπαθήσει», όπως ο ν.2190 του Πεπονή.

Επίσης, πολύ σημαντικός είναι ο νόμος που ψηφίστηκε τώρα τελευταία, για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους.

Παρά, όμως, τις παραπάνω προσπάθειες, η διοίκηση παραμένει δυσκίνητη και συνεχίζει να δυσλειτουργεί. Πολύ πρόχειρα, οι βασικοί λόγοι, κατά τη γνώμη μου, είναι η συναρμοδιότητα υπαλλήλων, υπηρεσιών και υπουργείων. Αυτή προκαλεί γραφειοκρατικό έμφραγμα, ακόμα και σε διαδικασίες απλές και συνηθισμένες, ενώ η ασάφεια των σχετικών διατάξεων επιτείνει την ευθυνοφοβία των υπαλλήλων. Φοβούνται να υπογράψουν.

Τεράστια διοικητική προδικασία που απαιτείται για την τελείωση μιας διοικητικής πράξης και οι βραδυκίνητες τις διαδικασίες του ΑΣΕΠ. Για παράδειγμα, για να υποβληθεί ένα ερώτημα στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, πρέπει να υπογράψουν Εισηγητές, Προϊστάμενοι, Αστυνομικοί, Γενικοί Διευθυντές, Αρχηγοί, Γενικός Γραμματέας, Υφυπουργός και Υπουργός. Δεκαπέντε υπογραφές για ένα ερώτημα.

Υπάρχει, επίσης, έλλειψη κινήτρου στη Δημόσια Διοίκηση, αλλά και έλλειψη δικαίου ελέγχου της απόδοσης του υπαλλήλου.

Επίσης, η πολυνομία και η κακονομία και η συνεχής αλλαγή και τροποποίηση, κυρίως φορολογικών και κοινωνικοασφαλιστικών νόμων, δημιουργεί κάποιες βασικές ελλείψεις στη λειτουργία της διοίκησης.

Σημαντική, επίσης, αδυναμία της διοίκησης, είναι ότι δεν μπορεί να επιλύσει μια διαφορά μόνη της, μετά από την άσκηση μιας διοικητικής ή ενδικοφανούς προσφυγής. Και αυτό οφείλεται και στην ελλιπή συνεργασία που έχει μαζί μας. Συνήθως, ζητάει τη βοήθειά μας αφού κάνει κάτι. Κατασταλτικά, όχι προληπτικά. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, κάποια πράγματα να τα προλάβουμε.

Η δικαιοσύνη. Είναι γνωστό ότι έχουν γίνει πάρα πολλές προσπάθειες, όλες, όμως, ατελέσφορες και αναποτελεσματικές, για να μειωθεί ο χρόνος έκδοσης των αποφάσεων. Ο χρόνος απονομής της δικαιοσύνης είναι υπερβολικά μεγάλος. Γιατί; Πολλά δικαστήρια, διάσπαρτα στην Ελλάδα, πολλές διαδικασίες, πολλές δικονομίες, πολλοί δικαστές, πολλοί φοιτητές Νομικών Σχολών, πολλοί δικηγόροι. Η αναλογία σε όλα αυτά σε σχέση με τα ευρωπαϊκά κράτη είναι δυσανάλογη. Για παράδειγμα, αναλογία των δικηγόρων. Η αναλογία το 2016 ήταν 390 δικηγόροι ανά 100.000 κατοίκους, στην Ευρώπη 162. Και, δυστυχώς, ο μεγάλος αριθμός των δικηγόρων εμποδίζει να αποτελέσουν οι δικηγόροι ένα αναγκαίο φίλτρο πριν πάει κανείς στη δικαιοσύνη. Και συντελεί με έναν τρόπο στη δημιουργία της διαφοράς, αλλά και στην διαιώνισή της.

Επίσης, η εμμονή της διοίκησης να μην ικανοποιεί αιτήματα που έχουν ληφθεί με τελεσίδικες ή αμετάκλητες αποφάσεις και να δημιουργεί νέες διαφορές και νέες δίκες είναι, προφανώς, κατακριτέα. Στα θέματα αυτά, προφανώς, ο ρόλος της πιλοτικής δίκης μπορεί να αποβεί καθοριστικός.

Επίσης, η συμμετοχή σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές που γίνονται και συνήθως αποτελούνται από καθηγητές, δικαστές, δικηγόρους, υπηρεσιακούς παράγοντες, όχι, όμως, μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Είναι μια παράλειψη που την επισημαίνουμε συνέχεια.

Κατά τη γνώμη μου, όμως, για να διορθωθεί το φαινόμενο της δικαιοσύνης και της γρήγορης απονομής της, προκειμένου να έχουμε φθηνή και ποιοτική δικαιοσύνη, θα πρέπει, πρώτα- πρώτα – αυτό βέβαια θέλει Αναθεώρηση Συντάγματος – να έχουμε προληπτικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων. Δεν είναι δυνατόν να συνεχιστεί ο διάχυτος έλεγχος της συνταγματικότητας και να έρχεται οποιοδήποτε δικαστήριο, μετά από ένα, δύο, τρία, πέντε, δέκα χρόνια εφαρμογής ενός νόμου και να λέει ότι αυτός ο νόμος είναι αντισυνταγματικός. Προληπτικός, λοιπόν, έλεγχος από το Ειδικό Συνταγματικό Δικαστήριο.

Επίσης, θα πρέπει να περιοριστεί δραστικά η δικαστική ύλη κατά 50%. Το υπόλοιπο 50% να επιλύεται είτε μέσω διοικητικών διαδικασιών, με ενίσχυση και της δικιάς μας αρμοδιότητας και με τη θέσπιση υποχρεωτικού σταδίου ενδικοφανούς προσφυγής ή με διαμεσολάβηση.

Επίσης, θα πρέπει να γίνει μια ριζοσπαστική απλούστευση στις δικονομίες και να ενοποιηθούν διάφορες διαδικασίες. Για παράδειγμα, γιατί να έχουμε στα πολιτικά δικαστήρια τακτική διαδικασία, άλλη διαδικασία για τις διαφορές του δημοσίου, άλλη διαδικασία για τα αυτοκίνητα, άλλη για τις μισθώσεις, άλλη για τα εργατικά, άλλη για την

εκούσια δικαιοδοσία; Μια διαδικασία για όλες και μια διαδικασία εξπρές για τα ασφαλιστικά μέτρα. Έτσι πρέπει να λειτουργήσει η δικαιοσύνη μας.

Επίσης, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι σε κάποιες κατηγορίες υποθέσεων μπορεί να υπάρχει συνοπτική αιτιολογία. Όχι 60 σελίδες αιτιολογία, η οποία δεν χρησιμεύει σε τίποτα τελικά.

Και, επίσης, θα πρέπει να καθιερωθούν περισσότερα φίλτρα για την άσκηση ενδίκων μέσων. Παράδειγμα που συμβαίνει σε άλλες χώρες. Προηγούμενη παροχή άδειας από το δικαστήριο για την άσκηση ενδίκου μέσου.

Και βέβαια θα πρέπει, χωρίς ταμπού, να δούμε και το ζήτημα της εφαρμογής της τεχνητής νοημοσύνης στη δικαιοσύνη. Ήδη, η Εσθονία ανακοίνωσε ότι θα θέσει σε εφαρμογή, μέχρι το τέλος του 2020, ένα πρόγραμμα τεχνητής νοημοσύνης, που θα εκδίδει αποφάσεις για μικροδιαφορές μέχρι 7.000 ευρώ. Οι διάδικοι θα εφοδιάζουν την πλατφόρμα με τα αναγκαία έγγραφα και το πρόγραμμα θα εκδίδει την απόφαση.

Η Μεγάλη Βρετανία, η Λετονία και η Ολλανδία έχουν, επίσης, επεξεργαστεί σχέδια ανάθεσης υποθέσεων μικρού χρηματικού αντικειμένου στην τεχνική νοημοσύνη. Στον Καναδά, το σύστημα αυτό λειτουργεί ήδη. Στην Ολλανδία, στα ιδιωτικά ασφαλιστήρια, προβλέπεται η αυτόματη προσφυγή στις ηλεκτρονικές επίλυσης διαφορών και το αντικείμενο αυτό των υπηρεσιών ηλεκτρονικής επίλυσης διαφορών φαίνεται να επεκτείνεται και δεν αφορά μόνο μικρές διαφορές, αλλά αγγίζει και φορολογικές κοινωνικοασφαλιστικές.

Τέλος, θα σας πω ότι υπάρχει ένα πρόβλημα που απασχολεί το Νομικό Συμβούλιο και εκεί ακριβώς θα πρέπει η Βουλή να το αντιμετωπίσει. Στα πολιτικά δικαστήρια, εκκρεμούν χιλιάδες αγωγές, που αφορούν διεκδικήσεις εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα ή ακίνητα στα οποία το δημόσιο προβάλλει δικαιώματα και χιλιάδες αγωγές αναμένεται να κατατεθούν μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου του 2020. Οι υποθέσεις αυτές έχουν πολυδαίδαλο νομοθετικό καθεστώς για τα εμπράγματα δικαιώματα του δημοσίου. Άλλα εμπράγματα δικαιώματα έχουν στην Κρήτη, άλλα στις νέες χώρες, άλλα στην παλιά Ελλάδα, άλλα στα Ιόνια, άλλα στα Δωδεκάνησα. Υπάρχει ένα «κομφούζιο» σε αυτά και αυτές οι υποθέσεις, οι εμπράγματα του δημοσίου, κάνουν πάρα πολύ καιρό για να τελεσιδικήσουν. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα μιας τελεσίδικης απόφασης του Εφετείου στη Χαλκιδική που το δημόσιο κέρδισε 55.000 στρέμματα στη Σιθωνία, που έκανε 39 χρόνια για να λυθεί με τελεσίδικη απόφαση. Έχει ακόμα μέλλον. Θα γίνει αναίρεση, προφανώς, από τους αντιδίκους μας.

Στα ακίνητα, λοιπόν, αυτά που διεκδικούνται, υπάρχει συνήθως και μια παγιωμένη πραγματική κατάσταση που πολύ δύσκολα μπορεί να αγνοηθεί. Το Δημόσιο θεωρεί την Αγία Παρασκευή δάσος. Θεωρεί ένα κομμάτι των Βριλησίων δάσος. Το Δημόσιο θεωρεί την Ανθούσα δάσος και εκεί έχουμε διαφορές, ακόμα, εμπράγματα για αυτά τα θέματα. Δηλαδή, εκεί που υπάρχουν και τίτλοι ιδιοκτησίας, αλλά δεν υπάρχουν αποδείξεις από το 1882. Υπάρχει πολεοδομικό σχέδιο, φως, νερό, τηλέφωνο, ακίνητα χτισμένα και τα λοιπά.

Κατά την άποψη μας, λοιπόν, θα πρέπει να υπάρχει μια γενναία νομοθετική ρύθμιση για να εκκαθαρίσει το τοπίο αυτό που ούτε την οικονομική δραστηριότητα, ούτε το δημόσιο εξυπηρετεί, ούτε τους ιδιώτες συμφέρει, ούτε και το περιβάλλον προστατεύει. Έχουμε απόλυτη επίγνωση της ευαισθησίας, αλλά και της πολυπλοκότητας που παρουσιάζει το θέμα

αυτό, αλλά πρέπει να γίνει μια ρύθμιση και για τα εμπράγματα δικαιώματα του Δημοσίου και αυτή μπορούμε να την προτείνουμε και εμείς, ως Νομικό Συμβούλιο, στους αρμόδιους υπουργούς. Θεωρούμε ότι είναι καλύτερο να υπάρχει μια πρόταση αντίστοιχη από ένα τεχνοκρατικό σώμα, όπως είναι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, παρά να έρθει από ένα κόμμα. Αυτή η πρόταση θα λαμβάνει υπόψη τα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής, ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος και, προφανώς, δεν θα έχει χαριστικό χαρακτήρα για τους καταπατητές.

Τελειώνω, λοιπόν, λέγοντας ότι αυτά είναι τα στοιχεία της ετήσιας Έκθεσης μας. Έγινε μια προσπάθεια μεγάλη για ψηφιακό εκσυγχρονισμό, για απλούστευση και επιτάχυνση της λειτουργίας, για να μην ασκούμε αβάσιμα ένδικα μέσα, για να εκτελούμε γρήγορα τις αποφάσεις, για να λύνουμε πιο γρήγορα, εξωδικαστικά, τις διαφορές και μερικά άλλα ειδικότερα που τα ανέφερα. Υπολογίζουμε ιδιαίτερα στη δική σας βοήθεια αφού το σπουδαιότερο βήμα είναι ο νέος οργανισμός μας, που θα έρθει στη Βουλή, υποθέτουμε προς το τέλος της χρονιάς, και θα μας βοηθήσει, έτσι ώστε να κάνουμε καλύτερα τη δουλειά μας και να παρέχουμε νέες, σύγχρονες, πιο εξειδικευμένες νομικές υπηρεσίες στο κράτος, στο δημόσιο συμφέρον. Εμείς έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι οι υποθέσεις που κερδίζονται από το Νομικό Συμβούλιο έχουν σαν αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται πόροι από τη δημόσια υγεία, τη δημόσια παιδεία και την κοινωνική ασφάλιση. Ευχαριστώ.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Και εμείς σας ευχαριστούμε, κύριε Πρόεδρε, για την ιδιαίτερα κατατοπιστική ενημέρωση που μας παρείχατε για το έργο που έχετε επιτελέσει ως Νομικό Συμβούλιο του Κράτους την προηγούμενη χρονιά, τους στόχους που έχετε θέσει για το επόμενο διάστημα και, κυρίως, θα έλεγα, για τις καίριες επισημάνσεις σας, για τους λόγους για τους οποίους έχουμε καθυστερήσεις στην Ελλάδα στην απονομή της δικαιοσύνης, αλλά δεν μείνατε μόνο στις διαπιστώσεις. Γιατί, πολλές φορές, στην Ελλάδα, μένουμε σε διαπιστώσεις, αλλά προχωρήσατε σε ένα ρεαλιστικό διά ταύτα, καταθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις, η υιοθέτηση των οποίων θα βοηθούσε στην ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης.

Τον λόγο έχει ο κ. Καμίνης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ: Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, αλλά και τους συναδέλφους που μου επιτρέπουν να προηγηθώ.

Ήθελα πάρα πολύ να ακούσω τον κύριο Πρόεδρο, γιατί διέτρεξα με προσοχή την Έκθεση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία προσφάτως μας απεστάλη.

Επειδή, στο παρελθόν, είχα συντάξει και εγώ ίδιος Εκθέσεις εκ μέρους του Συνηγόρου του Πολίτη, ξέρω πόσο δύσκολο είναι να συντάσσεις μια Έκθεση περιληπτική, όπου να μην υποκύπτεις στον πειρασμό να προβάλεις τις επιτυχίες σου, αλλά ακριβώς να μπορείς να αίρεσαι υπεράνω του θεσμού και να μπορείς να υιοθετείς μια ευρύτερη ματιά, όπως ακριβώς επιβάλλεται στην περίπτωση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έχει μια ιδιαίτερη θέση μέσα στο νομικό μας σύστημα, είναι πανταχού παρόν σε όλες τις δίκες στις οποίες εμπλέκεται το Δημόσιο, αλλά επίσης και ασχολείται και με όλους τους κλάδους του δικαίου ουσιαστικά. Αυτό του προσφέρει μια προνομιούχο οπτική.

Εκτιμώ ιδιαίτερος το γεγονός, λοιπόν, ότι, όπως ακριβώς η Έκθεση, έτσι και σήμερα, ακούγοντας τον Πρόεδρο, διαπιστώνουμε έναν λόγο, ο οποίος δεν είναι εσωστρεφής, δεν κατατρίβεται μόνο με συγκεκριμένες υποθέσεις που απασχόλησαν το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, που δεν εξαντλείται στη ρουτίνα, αλλά είχαμε το προνόμιο να ακούσουμε έναν άνθρωπο, ο οποίος μπόρεσε να μας δώσει ένα πανόραμα των προβλημάτων, που απασχολούν και ταλανίζουν την ελληνική δικαιοσύνη, που προκαλούν γραφειοκρατία, ταλαιπωρούν τον πολίτη και οδηγούν σε αρνησιδικία.

Θα έπρεπε κανονικά να βρίσκεται σήμερα εδώ και ο Υπουργός Δικαιοσύνης, γιατί ακριβώς μέσα σε έναν χρόνο τριών τετάρτων, θα είχε την ευκαιρία να αποκτήσει μια πανοραμική άποψη για τα προβλήματα και όχι μόνο αυτό, να ακούσει και για τις λύσεις. Λύσεις, όπως ο θεσμός της διαμεσολάβησης, όπως είναι η πολιτική δίκη, να καταλάβει τι σημαίνει ότι ζητάμε μια γνωμοδότηση από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και πρέπει να υπογράψουν 15 αξιωματούχοι.

Να ακούσουμε θέματα, τα οποία αγγίζουν και κατεστημένες νοοτροπίες και συμφέροντα ακριβώς για έναν υπερπληθωρισμό που πλήττει την ελληνική κοινωνία σε πάρα πολλά επίπεδα.

Ακούσαμε ότι έχουμε πολλά δικαστήρια, πολλούς δικηγόρους, πολλούς φοιτητές και ότι τελικά, όλοι αυτοί, κατά κάποιο τρόπο, πρέπει να απασχολούνται. Και αυτό γεννά γραφειοκρατία και όλα αυτά, τα οποία ανέφερα στη συνέχεια. Κατά τον ίδιο λόγο που έχουμε και πάρα πολλά νοσοκομεία και αναλογικά και γιατρούς και δεν έχουμε Δημόσια Υγεία.

Ακούσαμε, λοιπόν, μία πάρα πολύ μεστή εισήγηση.

Εγώ θα τη ζητήσω να την έχω και για να τη συμβουλευόμαι, γιατί θα αποτελεί για μένα, και πιστεύω και για όλους μας, έναν οδηγό στο μέλλον, όταν θα ακούμε τον Υπουργό Δικαιοσύνης να μπορούμε ακριβώς να δούμε τι συμπεράσματα έχει αντλήσει αυτός από την πραγματικότητα και πόσο μπορεί να διδαχθεί από αυτό το νέο πνεύμα που διαπνέει το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και που βλέπουμε, ευτυχώς, ότι τελικά εκφράζεται και μέσα από την ανανέωση των γενεών σε έναν θεσμό, ο οποίος ήταν εξόχως συντηρητικός και εσωστρεφής.

Σας ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Στο σημείο αυτό, γίνεται η β' ανάγνωση του καταλόγου των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ. Αυγερινού Διονυσία – Θεοδώρα, Βούλτεψη Σοφία, Γιαννάκου Μαριόρη (Μαριέττα), Γκιουλέκας Κωνσταντίνος, Δαβάκης Αθανάσιος, Ζεμπίλης Αθανάσιος, Καππάτος Παναγής, Καραγκούνης Κωνσταντίνος, Κατσαφάδος Κωνσταντίνος, Κελέτσης Σταύρος, Κοτρωνιάς Γεώργιος, Κούβελας Δημήτριος, Κουτσούμπας Ανδρέας, Κυρανάκης Κωνσταντίνος, Κωνσταντινίδης Ευστάθιος, Κώτσηρας Γεώργιος, Λαμπρόπουλος Ιωάννης, Μάνη – Παπαδημητρίου Άννα, Μελάς Ιωάννης, Μπούγας Ιωάννης, Παππάς Ιωάννης, Καρασμάνης Γεώργιος, Ακτύπης Διονύσιος, Τσιγκρής Άγγελος, Υψηλάντης Βασίλειος – Νικόλαος, Χαρακόπουλος Μάξιμος, Χιονίδης Σάββας, Αγαθοπούλου Ειρήνη – Ελένη, Γκαρά Αναστασία (Νατάσα), Ζαχαριάδης Κωνσταντίνος, Καλαματιανός Διονύσιος – Χαράλαμπος, Κάτσης Μάριος, Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά), Λάμπας Σπυρίδωνας, Ξανθόπουλος Θεόφιλος,

Παπαηλιού Γεώργιος, Πολάκης Παύλος, Πούλου Παναγιού (Γιώτα), Ραγκούσης Ιωάννης, Σπίρτζης Χρήστος, Ψυχογιός Γεώργιος, Καμίνης Γεώργιος, Καστανίδης Χαράλαμπος, Λιακούλη Ευαγγελία, Συντυχάκης Εμμανουήλ, Κανέλλη Γαρυφαλλιά (Λιάνα), Κομνηνάκα Μαρία, Μυλωνάκης Αντώνιος, Χήτας Κωνσταντίνος, Αδαμοπούλου Αγγελική και Μπακαδήμα Φωτεινή.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Όπως σας είπε και ο Πρόεδρος, είναι η πρώτη φορά που παρουσιάζεται ετήσια Έκθεση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους στην Επιτροπή μας. Ευχαρίστως, στο μέλλον, να καλούμε και τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Ως πρώτο βήμα, εγώ θα ζητήσω τα πρακτικά της σημερινής συνεδρίασης να διαβιβαστούν στον Υπουργό Δικαιοσύνης, προκειμένου να έχει πλήρη γνώση των προτάσεων που έχουν κατατεθεί από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Τον λόγο έχει η κυρία Γιαννάκου.

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Χαίρομαι, διότι ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους παρίσταται εδώ σήμερα. Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους το αξιοποιήσαμε πολλοί από εμάς που έχουμε διατελέσει Υπουργοί. Ενίοτε υπήρχαν ζητήματα τα οποία είχαν άλλη ερμηνεία από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και άλλη από την έμπειρη Διοίκηση. Φοβούμαι ότι το ίδιο συνέβαινε και με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Είναι πολύ μεγάλος ο αριθμός των απορριπτέων αποφάσεων, κύριε Πρόεδρε. Διερωτώμαι, με ποια στοιχεία πηγαίνει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Λουξεμβούργου και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, κατ' εντολήν της πολιτείας προφανώς, για να υπερασπιστεί διάφορα ζητήματα και θέσεις της ελληνικής πλευράς όταν είναι γνωστό ότι θα χάσει, ιδιαίτερα σε θέματα περιβάλλοντος και ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Μήπως έπρεπε να γίνεται σαφές από την αρχή ότι θα χαθεί η υπόθεση και να κάνει η ελληνική πολιτεία αυτά που πρέπει να κάνει; Παραδείγματος χάρη, το κόστος με βάση τα διάφορα πρόστιμα που επιβάλλουν τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια είναι πολύ μεγάλο.

Κάποτε, ως Βουλευτής, είχα ρωτήσει το Υπουργείο Εξωτερικών και πραγματικά είχα ανατριχιάσει. Μου είχαν σταλεί άπειρες σελίδες με τεράστια ποσά, τα οποία είχε υποχρέωση να πληρώσει η ελληνική πολιτεία, μη εφαρμόζοντας το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Μνημόνευσα ειδικώς το περιβάλλον, γιατί θυμάμαι από την υπόθεση με τον Κουρουπητό στην Κρήτη ποια πρόστιμα έχει πληρώσει η ελληνική πλευρά.

Μήπως, λοιπόν, εσείς που γνωρίζετε τα πράγματα εκ των έσω, θα μπορούσατε να πείτε αν θα ήταν καλύτερα να συμβουλευόσете την ελληνική πολιτεία να συμμορφώνεται όπως πρέπει στις ευρωπαϊκές Οδηγίες ή τους Κανονισμούς, αντί να σας στέλνει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να παλεύετε για μια υπόθεση που και εσείς νομικά ξέρετε ότι δεν μπορεί να σταθεί; Αυτό είναι ένα ζήτημα. Καθαρά πολιτικό ζήτημα. Αλλά αφορά και εσάς που πρέπει να κρούσετε τον κώδωνα του κινδύνου στους πολιτικούς προϊσταμένους και να καταλάβουν ότι εκτίθεται το σύνολο του πολιτικού κόσμου και της χώρας με τέτοιες πολιτικές.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα σας απαντήσει ο Πρόεδρος, αλλά νομίζω ήδη μας είπε ότι, δυστυχώς, η συνεργασία με τη διοίκηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους είναι συνήθως κατασταλτική και όχι προληπτική.

Εμείς, προς την κατεύθυνση και των όσων είπατε στην Επιτροπή Παρακολούθησης των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, είχαμε συνεργασία με τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και από κείνη την αρχική κουβέντα που κάναμε, προέκυψε ένα δια ταύτα. Μία πρόταση νόμου, την οποία συνυπογράφουμε τα περισσότερα κόμματα, η Ν.Δ., ο ΣΥΡΙΖΑ, το Κίνημα Αλλαγής, το ΜέΡΑ25, «παρών» δήλωσε το Κομμουνιστικό Κόμμα και αρνητική ήταν μόνο η Ελληνική Λύση, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε μια σειρά ζητημάτων, που η αντιμετώπισή τους δεν θα οδηγήει τη χώρα με πολλές υποθέσεις και καταδίκες στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Όπως σας είπα, η έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου έχει έρθει, αναμένουμε την αντίστοιχη έκθεση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, προκειμένου να δρομολογηθεί η συζήτηση και, θέλω να πιστεύω, η υπερψήφιση στην Ολομέλεια.

Τον λόγο έχει ο κ. Χήτας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ: Θα ήθελα δυο, τρεις δικές μας σκέψεις. Έχω αφαιρέσει πολλά από αυτά που ήθελα να πω, γιατί, προφανώς, ο χρόνος πιέζει. Από την Έκθεση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους καταδεικνύεται, για ακόμη μια φορά, το τεράστιο πρόβλημα που υπάρχει στην απονομή της δικαιοσύνης. Είναι γνωστά πράγματα και στα διοικητικά δικαστήρια η υπέρβαση του εύλογου χρόνου της δίκαιης δίκης και το μεγάλο ζήτημα της συμμόρφωσης της διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις. Είναι γεγονός, κύριε Πρόεδρε, ότι οι υποθέσεις που εκκρεμούν στα διοικητικά δικαστήρια δεν είναι δεκάδες ή εκατοντάδες, είναι χιλιάδες. Με αποτέλεσμα, την καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης. Ειδικά στις συνταξιοδοτικές υποθέσεις, τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα. Αφού, για να πάρει κάποιος τη σύνταξή του, πρέπει να περιμένει χρόνια να τελεσιδικήσει η απόφαση. Ενώ, αν ασκηθεί η αναίρεση, αντιλαμβάνεται κανείς ότι αφότου κατατεθεί το σχετικό δικόγραφο, προσδιοριστεί συζήτηση, αναβληθεί, αποφανθεί αμετάκλητα η δικαιοσύνη, περνάνε πολλά χρόνια και πολλές φορές ο ενδιαφερόμενος έχει πλέον αποβιώσει. Πράγματι, αυτό δεν είναι δίκαιη δίκη, αλλά δικαστική γραφειοκρατία.

Θα ήθελα εδώ να έχω ένα σχόλιό σας, λοιπόν, για την απόφαση της Κυβέρνησης να αποδώσει αναδρομικά μόνο για κύριες συντάξεις, ενώ η σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας προβλέπει μεταξύ άλλων και την καταβολή των επικουρικών συντάξεων και των δώρων.

Στην Έκθεση, κύριε Πρόεδρε, αναφέρεται επιπλέον ότι γίνεται προσπάθεια να ξεπεραστεί η πρακτική ότι το δημόσιο εξαντλεί όλα τα ένδικα μέσα. Πώς γίνεται, όμως, πράξη αυτό σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά και τη σπουδαιότητα της κάθε υπόθεσης. Θυμίζω ότι για την υπόθεση, για παράδειγμα, της Marfin το δημόσιο έχει ήδη καταθέσει αναιρέσεις και μετά αποφασίστηκε η παραίτηση από τις αναιρέσεις.

Η Έκθεση, εξάλλου, αναδεικνύει και κάτι άλλο, κύριε Πρόεδρε. Το μεγάλο θέμα που υπάρχει με την ακύρωση διοικητικών πράξεων από τα δικαστήρια για τυπικούς λόγους, για υπέρβαση νομοθετικής εξουσιοδότησης, για κακή σύνθεση συλλογικού οργάνου και βέβαια για πλημμελή ή ελλιπή αιτιολογία. Δεν είναι μυστικό ότι πολλές υπηρεσίες του δημοσίου

εκδίδουν αποφάσεις, χρησιμοποιούν τυποποιημένα έντυπα. Το βλέπουμε και στις συνταξιοδοτικές υποθέσεις και αυτό είναι πρόβλημα.

Στην Έκθεση, όμως, θίγεται και το ζήτημα της συμμόρφωσης των φυλακών σε σχέση με τις καταδικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί εις βάρος της χώρας μας. Η συμμόρφωση των φυλακών γενικότερα είναι κάτι το οποίο είναι πολύ σοβαρό. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι μεγάλο ποσοστό φυλακισμένων είναι αλλοδαποί. Το ζήτημα αυτό συνδέεται άμεσα και με το πρόβλημα της μετανάστευσης, λαθρομετανάστης που αντιμετωπίζει η Ελλάδα τον τελευταίο καιρό.

Θα ήθελα, στο σημείο αυτό, να ρωτήσω τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου με την ιδιότητα του εκπροσώπου της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ποια είναι η γνώμη σας για την εφαρμογή από την Ελλάδα της πρόσφατης απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τη νομιμότητα επαναπροώθησης παράνομων μεταναστών από την Ισπανία στο Μαρόκο, για παράδειγμα. Αναφέρω την απόφαση σε σχέση με τη συνθήκη της Γενεύης και ειδικότερα της εξαίρεσης του άρθρου 33 που προβλέπει την επαναπροώθηση για λόγους εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης.

Ευχαριστώ, εκ των προτέρων τους συναδέλφους, το Προεδρείο. Ζητώ συγνώμη, κύριε Πρόεδρε, που δεν μπορώ να είμαι ώρα εδώ, αλλά, πραγματικά, υπάρχει πυκνή κοινοβουλευτική δράση και θα πρέπει να βρισκόμαστε ταυτόχρονα σε πολλά σημεία. Θα ενημερωθώ για τις απαντήσεις σας από τα πρακτικά της Βουλής. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει ο κύριος Λάμπας.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ ΛΑΠΠΑΣ: Καλωσορίσατε, κύριε Χαλκιά, στην Επιτροπή μας. Ξέρετε ότι διακονώ την Ελληνική Δικαιοσύνη πάνω από 38 χρόνια. Έχω και μία κόρη δικηγόρο, η οποία όταν πήγε να σπουδάσει μου είπε «μπορείς να μου πεις μία φράση για να μην πάω νομική»; Της είπα «εγώ σε αποτρέπω» και αν ήθελα να κατασταλάξει μία σταγόνα της εμπειρίας μου των 40 χρόνων, θα έλεγα ότι βίωσα, ως δικηγόρος, έναν απίστευτο διοικητικό και νομικό παραλογισμό. Τον περιγράφετε με καλύτερα λόγια στην Έκθεσή σας, αλλά εγώ την υιοθετώ.

Ακούστε τώρα τρία παραδείγματα που είναι και τα ερωτήματά σας, για να δείτε αυτόν τον παραλογισμό. Ένα θέμα, το οποίο έχω επισημάνει ως νομικός. Ενώ τα ανώτατα δικαστήρια στη χώρα μας μέχρι το ΣτΕ - διοικητική δικαιοσύνη κυρίως - επικαλούνται σε πολύ μεγάλο βαθμό, δειλά στην αρχή, όλες τις διατάξεις της ΕΣΔΑ, έχω παρατηρήσει ένα έγκλημα στην αιτιολόγηση, αλλά και ως βάση επίλυσης των διαφορών, τον θεμελιώδη χάρτη των ατομικών δικαιωμάτων. Το θεωρώ ότι είναι ένα έγκλημα και δεν ξέρω αν είναι έτσι ή μήπως κάνω λάθος. Αυτό το ερώτημα δεν έχει σχέση με τον παραλογισμό. Είναι τα άλλα δύο.

Δεύτερο ερώτημα, η Greco, πέρυσι, μας έκανε τις παρατηρήσεις της και ζήτησε κάποιες παρεμβάσεις και τροποποιήσεις στο Ποινικό Δίκαιο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ο κ. Τσιάρας, που είναι συντοπίτης μου και φίλος μου, δυστυχώς, έστειλε μία δικαιολογία αστεία- τη θεώρησε, βέβαια, η Greco- ότι, λόγω πανδημίας, θα φέρει τις παρεμβάσεις που του επιβάλλει η Greco στο τέλος του 2021 και επειδή δεν ξέρει ο κόσμος τι ζητά η Greco,

μήπως μπορείτε να μας πείτε, με δυο λόγια, ποιες είναι οι ουσιαστικές παρεμβάσεις που ζητάει στο σύστημα της απονομής Δικαιοσύνης.

Τρίτον, είπατε πριν και πολύ σωστά, γιατί, για μένα, αυτό είναι προμετωπίδα όλων των εμφανίσεων και παρουσιάσεων μου στο ελληνικό Κοινοβούλιο, είτε στην Ολομέλεια είτε στις Επιτροπές, θεωρώ ότι η μεταφορά της σωφρονιστικής πολιτικής από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, είναι πλέον μοναδική η χώρα μας μαζί με την Ουγγαρία και ένα τμήμα ενός κρατιδίου της Ισπανίας, αλλά εκεί είναι ενσωματωμένο στο Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, άρα, είμαστε σχεδόν οι μοναδικοί μαζί με την Ουγγαρία, εάν αυτή η μεταφορά βοηθάει, κύριε Πρόεδρε του Νομικού Συμβούλιου του Κράτους, στο να απεμπλακεί επιτέλους η χώρα μας και να έχει μηδέν παραπομπές, μηδέν καταδίκες για τα δικαιώματα των κρατουμένων στην σωφρονιστική πολιτική.

Τα λέω αυτά τα τρία, κύριε Πρόεδρε, γιατί ξέρετε ότι η χθεσινή απόφαση, την οποία υμνήσατε και εσείς και όλη η κοινωνία και ο κ. Πρόεδρος της Επιτροπής μας και μένα με κάνει πολύ χαρούμενο, αλλά να ξέρετε, μέσα μου, αισθάνομαι έναν συμψηφισμό όλων των πικριών και των απογοητεύσεων που έχω βιώσει στα Ποινικά ακροατήρια, κυρίως, αλλά και σε όλα τα ακροατήρια της Ποινικής Δικαιοσύνης. Δεν θέλω να κάνω έναν τέτοιο συμψηφισμό, θα ήταν πολύ κακό ακόμα και για την υγεία μου, αλλά λέω ότι είναι πολλές οι πίκρες που βιώνουμε στα ακροατήρια όλων των δικαστηρίων, κυρίως των Ποινικών δικαστηρίων, κύριε Πρόεδρε, και δεν φοβάμαι να το πω και το λέω όσο κι αν αυτό μπορεί να παρεξηγηθεί από κάποιους παράγοντες απονομής της Ποινικής Δικαιοσύνης κυρίως.

Είναι πολλές οι πίκρες, αυτή ήταν μια δικαίωση πράγματι, μια λαμπρή στιγμή και νομίζω ότι αν τώρα υπάρχει το νομικό καθεστώς που επέτρεψε στο Δικαστήριο να φτάσει σε μία τέτοια υπέροχη απόφαση, φανταστείτε, όμως, το δικαστήριο της Νυρεμβέργης του 1946, που δεν υπήρχε από κάτω ο νόμος ή το νομικό καθεστώς για να μπορεί να πάρει απόφαση, νομολόγησε το δικαστήριο και παρόλα αυτά έλαμψε στην ιστορία της παγκόσμιας Δικαιοσύνης, ως μια απόφαση δίκαιη, τολμηρή και που ικανοποιούσε όλες τις κοινωνίες που είχαν βγει από το σφαγείο του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου.

Θέλω να σας πω, κύριε Πρόεδρε, ότι παρατηρώ και νομίζω έτσι είναι, ότι η ελληνική Πολιτεία, δια των θεσμικών Οργάνων, κυρίως της Δημόσιας Διοίκησης, η Εκτελεστική Εξουσία, καθυστερεί πάρα πάρα πολύ να υλοποιήσει, όχι τις αποφάσεις των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, αλλά και τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου του ελληνικού κράτους και αυτό είναι ένα έλλειμμα, είναι μια δειλία, γιατί το πελατειακό μας κράτος δεν επιτρέπει στον αρμόδιο Υπουργό σε κάθε Υπουργείο να πάρει την απόφαση και να νομοθετεί σύμφωνα με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου;

Μια Πολιτεία, όμως, ξέρετε κύριε Πρόεδρε, αν δεν σέβεται τις αποφάσεις του τελευταίου, στη βαθμίδα ιεραρχικά, δικαστηρίου και δεν θεσμοθετεί ανάλογα με αυτές, ξέρετε, αυτό είναι ένα έλλειμμα, όχι μόνο σε επίπεδο Δικαίου, αλλά είναι και ένα έλλειμμα Δημοκρατίας. Γιατί, πρέπει να ξέρουμε ότι το ερώτημα, τι είναι η Δημοκρατία και πώς κερδίζεται, σήμερα έχει αντικατασταθεί από ένα άλλο πελώριο ερώτημα και σας το θέτω, τι είναι Δικαιοσύνη και πώς απονέμεται.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Λοιπόν, από την Καρδίτσα, να πάμε στην Πέλλα και θα συνδεθούμε, μέσω τηλεδιάσκεψης, με τον Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας, τον κ. Καρασμάνη. Κύριε Καρασμάνη έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΜΑΝΗΣ: Θα ήθελα να κάνω μερικές επισημάνσεις και ζητήσα τον λόγο από ηθική υποχρέωση, γιατί με τον κ. Χαλκιά συνεργαστήκαμε το 2014, επί Υπουργίας μου. Έφθασε στον κορυφαίο αυτό θεσμό, όπως πολύ σωστά είπατε, κύριε Πρόεδρε, και προσφέρει ύψιστες υπηρεσίες στο κράτος και στους πολίτες, με το σπαθί του, γιατί έχω άμεση γνώση των προσόντων του κ. Χαλκιά, ο οποίος διακρίνεται για την ευρυμάθειά του και την άριστη γνώση των ενωσιακών κανονισμών.

Μάς βοήθησε κατά την εκπόνηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, με τα 6 δισεκατομμύρια, την εκπόνηση του Προγράμματος Αλιείας, που καταθέσαμε τον Οκτώβρη του 2014, μας βοήθησε στη σύνταξη Εθνικού Φακέλου για τη νέα ΚΑΠ 2014-2020. Όπως είπα, έχει άριστες γνώσεις των κοινοτικών Κανονισμών.

Τον είχαμε νομικό σύμβουλο του Κράτους, το 2014, όταν ήμουν Υπουργός στο Υπουργείο Ανάπτυξης. Εκείνος ήταν που ξεκίνησε τις διαδικασίες αναιρέσεων όλων αυτών των Αποφάσεων, που αναφέρατε, εσείς, κύριε Πρόεδρε, για τις ανακτήσεις, που τις χειρίστηκε με πολλή μεγάλη επιτυχία. Γι' αυτό, κι έχω αυτές τις θετικές Αποφάσεις με το μισό δισεκατομμύριο για την περίοδο 2008-2012 και σηματοδοτούν την επιστροφή αυτού του μισού δισεκατομμυρίου.

Και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πέρασε ο Κανονισμός 2007 και στη βάση αυτού του κοινοτικού Κανονισμού, προστέθηκαν οι συντάξεις. Αυτός ο Κανονισμός 2007 αποτέλεσε τη βάση των επιχειρημάτων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, για να διεκδικήσουμε το μισό δισεκατομμύριο.

Ο κ. Χαλκιάς ήταν αυτός, ο οποίος μας βοήθησε να συντάξουμε τον νόμο 4315, τον Δεκέμβρη του 2014, για να συμπεριλάβουμε τις ξυλώδεις και ποώδεις εκτάσεις, αυξάνοντας, με αυτόν τον τρόπο, τις επιλέξιμες προς κρατική ενίσχυση εκτάσεις βοσκοτόπων.

Εγώ θέλω να ρωτήσω τον κύριο Χαλκιά, σχετικά με μια απόφαση που εκκρεμεί, από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, για την περίοδο 2013-2014, με την εξωδικαστική αποζημίωση. Τότε –όπως ξέρει ο κ. Χαλκιάς- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μάς είχε επιβάλει το σχέδιο Action Plan, βάσει του οποίου περιορίζονταν οι επιλέξιμες εκτάσεις. Έτσι, δεν μπορέσαμε να δώσουμε, στο σύνολό της, την αποζημίωση –ειδικότερα του 2014.

Είχαμε δεσμευτεί και ο Πρωθυπουργός και η ηγεσία του Υπουργείου ότι, με τον νέο ορισμό, από την 1/1/2015, θα μας έλυνε τα χέρια και θα μπορούσαμε να επιστρέψουμε το υπόλοιπο ποσό, το οποίο δεν είχαν εισπράξει οι κτηνοτρόφοι. Αυτή, λοιπόν, η Απόφαση έχει βγει; Πρόκειται να βγει; Και, σύμφωνα με τις θετικές εξελίξεις στις προηγούμενες Αποφάσεις, τότε βλέπει την Απόφαση αυτή να βγαίνει;

Και το δεύτερο που θα ήθελα να πω είναι με αφορμή αυτό που είπε ο κ. Χαλκιάς σχετικά με τις διεκδικήσεις του Δημοσίου επί των εμπραγμάτων των ιδιωτικών ιδιοκτησιών. Και έχω πάρα πολλά τέτοια κρούσματα. Τελευταία, μάλιστα, μας παρουσιάστηκε κρούσμα στην Πέλλα, στο χωριό Γραμματικό. Εκεί, οι άνθρωποι

καταθέσανε τις δηλώσεις ιδιοκτησίας τους στο Κτηματολόγιο και βγήκαν οι προσωρινοί πίνακες να τους έχουν ως αποκλειστικούς κύριους των αγροτεμαχίων και των οικοπέδων τους. Χωρίς να υπάρχει καμία άλλη διευκρίνιση ή σημείωση στο έγγραφο της προσωρινής ανάρτησης ότι υπάρχει κάποια διεκδίκηση από το ελληνικό δημόσιο. Προφανώς, διότι δεν υπήρχε έως τότε.

Ξαφνικά, μετά από μια καταγγελία, η Κτηματική Υπηρεσία της Πέλλας, αφού προχώρησε σε εκπρόθεσμη Δήλωση Ιδιοκτησίας των Γραφείων Κτηματογράφησης και εκπρόθεσμη Ένσταση κατά των κυρίων των αγροτεμαχίων αυτών, κοινοποίησε στους κατοίκους αυτούς Πρωτόκολλο Αυθαίρετης Χρήσης, ζητώντας αποζημιώσεις για τη χρήση που έκαναν των χωραφιών τους. Από αυτούς, η πλειοψηφία τους είναι φτωχοί άνθρωποι. Το θέμα είναι ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν συμβόλαια, έχουν έγγραφα ιδιοκτησίας για τα αγροτεμάχιά τους, τα οποία και κατέθεσαν στο Γραφείο Κτηματογράφησης.

Πώς είναι, λοιπόν, δυνατό να θεωρούνται, από το ελληνικό δημόσιο, αυθαίρετοι καταπατητές αυτοί οι άνθρωποι; Αφού, λοιπόν, το ελληνικό δημόσιο θεωρεί δικές του αυτές τις εκτάσεις, για ποιο λόγο, τόσα χρόνια, δεν έχει προχωρήσει σε Πρωτόκολλα Ιδιοκτησίας;

Είναι ερωτήματα, τα οποία βάζω στον κ. Χαλκιά, γιατί είπε ότι είναι πολύ μεγάλο το θέμα αυτό, απασχολεί πολλούς ιδιοκτήτες, ότι δεν θα πρέπει από ένα κόμμα να κατατεθεί ένα νομοσχέδιο, αλλά να αναλάβει την πρωτοβουλία το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, το οποίο έχει δική του πρόταση για επίλυση όλων αυτών των προβλημάτων. Μπορεί να μας πει δυο κουβέντες για αυτήν την πρόταση, πως ακριβώς σκέφτεται, τι προτείνει ακριβώς για την επίλυση αυτών των επίμαχων ιδιοκτησιών;

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Είναι πολύ ενδιαφέροντα όλα αυτά που αναφερθήκατε, για τις προσπάθειες που έγιναν το προηγούμενο διάστημα, προκειμένου μία σειρά από καταλογισμοί που είχαν μπει από τα ευρωπαϊκά όργανα στη χώρα, να αναιρεθούν με τη συμβολή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Κύριε Πρόεδρε, πραγματικά, θα είχε ενδιαφέρον, αν υπάρχει κάτι νεότερο όσον αφορά την υπόθεση με την εξισωτική του 2014, που ταλαιπωρεί πραγματικά αρκετούς κτηνοτρόφους, οι οποίοι αδικαιολόγητα και με βάση πια τον νέο ορισμό του βοσκότοπου δεν έχουν λάβει αυτή την ενίσχυση από τα κοινοτικά ταμεία.

Να προχωρήσουμε, με τον συνάδελφο Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας στα Δωδεκάνησα, τον κύριο Υψηλάντη. Κύριε Υψηλάντη, έχετε τον λόγο για πέντε λεπτά.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ – ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θέλω και εγώ να σας ευχαριστήσω για την πολύ σημαντική ενημέρωση που είχαμε. Θέλω να σας πω ότι εκπρόσωποί σας στη Ρόδο και στα Δωδεκάνησα, επιτελούν ένα πολύ σπουδαίο έργο και, όπως γνωρίζετε καλύτερα από μένα, υπάρχουν συσσωρευμένες υποθέσεις. Υποθέσεις, που αφορούν, βέβαια, το δημόσιο και τους πολίτες της Δωδεκανήσου. Υπάρχουν και εκκρεμότητες τεράστιες, οι οποίες έρχονται από το παρελθόν και αναζητούν λύσεις. Λύσεις, στις οποίες θα μπορούσατε να συμβάλλετε και εσείς. Ίσως, μία συζήτηση για κάποια θέματα να μας οδηγήσει σε κάποιες θέσεις που μπορούμε από κοινού να προωθήσουμε.

Θέλω να μου πείτε την άποψή σας σε ένα πράγμα που με απασχολούσε όλο αυτό το διάστημα και με απασχολεί και ως νομικό, αλλά και ως βουλευτή. Θέλω την προσωπική σας

άποψη να ακούσω. Πολλές φορές, αντιμετωπίζουμε ζητήματα τα οποία είναι ξεκάθαρο ότι δεν επιδέχονται πλέον περαιτέρω δικαστικής διεργασίας. Δηλαδή, δεν χρειάζεται να πάμε ούτε στον δεύτερο βαθμό ούτε σε κάποιο ακυρωτικό δικαστήριο. Ωστόσο, στο δημόσιο, υπάρχει η λογική και η νοοτροπία εξάντλησης κάθε βαθμού και κάθε δυνατότητας ανατροπής της απόφασης. Αυτό είναι ένα γεγονός, το οποίο, ακριβώς, πιστεύω ότι επιβαρύνει την ήδη βεβαρημένη εργασία την οποία έχετε και εσείς και τα δικαστήριά μας και επιβαρύνουν το κακό προφίλ της Ελληνικής δικαιοσύνης. Πιστεύετε ότι εξακολουθεί και σήμερα να υπάρχει αυτό; Και ποια, κατά την άποψή σας, θα είναι η ενδεδειγμένη λύση, έτσι ώστε, όπως είπα, κάποια ζητήματα, τα οποία εύκολα κανείς μπορεί να κρίνει ότι μπορούν να κλείσουν, να κλείνουν και σε επίπεδο δημοσίου και πολίτη.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Προχωρούμε στη συνάδελφο Βουλευτή από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, την κυρία Κομνηνάκα Μαρία.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ: Να ευχαριστήσω και εγώ για την ενημέρωση τον κύριο Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Δεν θέλω να επαναφέρω το ζήτημα της πολύ μεγάλης καθυστέρησης της απονομής της δικαιοσύνης στα διοικητικά δικαστήρια, φτάνει σχεδόν στην αρνησιδικία. Δηλαδή, πολλές φορές, όταν εκδοθούν πλέον οι αποφάσεις, δεν έχουν κανένα ουσιαστικό αντίκρισμα. Παραμένουν τα ερωτήματα για το πώς αυτά τα ζητήματα μπορούν να λυθούν όταν, μάλιστα, αυτά τα εμπόδια ορθώνονται συστηματικά από το κράτος, ακόμη και για περιπτώσεις συνταξιοδοτικών, μισθολογικών διαφορών ή και σε άλλες περιπτώσεις εξόφθαλμων νόμιμων απαιτήσεων από τη μεριά των πολιτών. Ουσιαστικά, το κράτος αρνείται να διευκολύνει και εξαντλώντας οικονομικά τον αντικειμενικά πιο αδύναμο πολίτη και να ελαφρύνει, με αυτόν τον τρόπο, και τον όγκο των υποθέσεων που φτάνει στα δικαστήρια.

Έχετε μια πρόταση στην Έκθεση, για τις περιπτώσεις των κανονιστικών πράξεων και προς αποφυγή αυτών, τη δυνατότητα να δημιουργηθεί ένα σώμα προληπτικού ελέγχου, αν κατάλαβα καλά, ενός μηχανισμού επεξεργασίας μάλλον των κανονιστικών πράξεων, για να αποφεύγονται οι ακυρώσεις των διοικητικών πράξεων λόγω αοριστίας κ.λπ.. Επίσης, παρουσιάζετε την ανάγκη για τη δημιουργία μιας σειράς άλλων γραφείων στον ΕΦΚΑ κ.λπ.. Όλα αυτά, αντιλαμβανόμαστε ότι επιβάλλουν την αύξηση της στελέχωσης με περισσότερα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς αυτό ήδη περιγράφεται, ότι είναι επιφορτισμένοι με πολύ μεγάλο αριθμό υποθέσεων.

Κατόπιν αυτών και με βάση ότι ήδη έχετε ήδη γνωστοποιήσει και ξέρουμε ότι υπάρχουν κενές οργανικές θέσεις στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, θα ήθελα να ακούσω και τη δική σας γνώμη για την απόφαση που πάρθηκε, από τη μεριά του Υπουργείου Οικονομικών, να καταργηθεί εσπευσμένα ο πίνακας των επιτυχόντων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ανθρώπων που, νομίζω, όλοι αναγνωρίζουν ότι έχουν επιτύχει σε έναν πολύ υψηλό απαιτητικό επιστημονικό διαγωνισμό, είχαν με βάση αυτόν κάνει και τον επαγγελματικό και προσωπικό τους προγραμματισμό, καθότι, μέχρι τώρα, η ακολουθούμενη τακτική ήταν να εξαντλείται ο πίνακας των επιτυχόντων. Έχει ζητηθεί από τα περισσότερα κόμματα της Αντιπολίτευσης, με κατάθεση τροπολογιών, η παράταση του χρόνου, όπως αρχικά είχε ανακοινωθεί από το Υπουργείο, μέχρι το τέλος Απριλίου και από την άλλη, οι ίδιοι οι επιτυχόντες εκφράζουν την αγωνία τους και επιφυλάσσονται και εκείνοι να διεκδικήσουν με άλλο τρόπο τη δικαίωσή τους. Επίσης, αν θεωρείτε ότι υπάρχει λόγος να παραταθεί αυτός

ο πίνακας, αν υστερούν σε κάτι οι επιτυγχόντες αυτού του διαγωνισμού από τους άλλους συναδέλφους που ήδη έχουν προσληφθεί, ώστε να δικαιολογεί την απόφαση του Υπουργείου να μην συνεχίσει τον διορισμό τους.

Επίσης, επειδή δεν άκουσα καλά την εισήγησή σας, αναφερθήκατε στις κτηματολογικές αγωγές, ότι έχει δοθεί μια παράταση μέχρι τέλους Δεκεμβρίου. Από την εικόνα, τουλάχιστον, που έχουμε από τη Λέσβο, πιθανόν να είναι και από αλλού, υπάρχει μεγάλη δυσκολία στο να ανταποκριθούν σε αυτό τον χρόνο λόγω και των συνθηκών της πανδημίας και των συνθηκών εργασίας. Αν, τέλος πάντων, υπάρχει πρόθεση να παραταθούν αυτές οι προθεσμίες.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει η κυρία Αδαμοπούλου.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ: Καλωσορίζω και εγώ, από την πλευρά μου, τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Με ικανοποίηση, ακούσαμε μία σημαντική αλλαγή να παρατηρείται στο υπόδειγμα, τόσο στη νομική μας καθημερινότητα όσο και στη δικαστηριακή πρακτική. Αναφέρομαι στη μνημονεύομενη από εσάς, κύριε Πρόεδρε του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, παρέκκλιση από την μέχρι τώρα πάγια τακτική του Δημοσίου να εξαντλεί όλα τα ένδικα μέσα κατά του πολίτη, ακόμη και στην περίπτωση που αυτά τα ένδικα μέσα είναι προδήλως αβάσιμα και πλέον, με την τωρινή τακτική του, να αποδέχεται τις σωστές αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων. Είναι πραγματικά μια πολύ σημαντική εξέλιξη, διότι αποκαθιστά πρωτίστως την εμπιστοσύνη του πολίτη προς τη διοίκηση, η οποία γνωρίζουμε ότι, μέχρι τώρα, στραγγάλιζε οικονομικά το πολίτη, με παρελκυστικές τακτικές ενάσκησης των δικαιωμάτων του σε περιπτώσεις αντιδικίας. Ωστόσο, θα ήθελα να εκφράσω δύο επιφυλάξεις.

Πρώτα απ' όλα, θεωρούμε ότι είναι κάπως αδόκιμο, σε σχέση με αυτή τη μεταστροφή της πολιτικής του Δημοσίου, να προτάσσεται η ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης έναντι της υπεροχής του κράτους δικαίου. Θεωρούμε, δηλαδή, ότι με αυτή την πολύ σημαντική αλλαγή που παρατηρείται, ωφελείται πρωτίστως η υπεροχή του κράτους δικαίου.

Η δεύτερη επιφύλαξη έχει να κάνει με το γεγονός ότι παρατηρούμε κάποια έλλειψη αναφοράς σε πιο απτά, μετρήσιμα και αναλύσιμα δεδομένα, τα οποία άπτονται του ισχυρισμού σας.

Και αυτό, όχι γιατί αμφισβητούμε την αξιοπιστία των όσων έχετε παραθέσει στην Έκθεση, αλλά διότι θα βοηθούσε ιδιαίτερα να ξέρουμε, με συγκεκριμένα δεδομένα, πόσα ένδικα μέσα και ποια ένδικα μέσα έχουν ασκηθεί κατά αποφάσεων επί αγωγών, επί προσφυγών, έτσι ώστε να έχουμε μία πιο εμπειριστατωμένη γνώση και μια πιο πλήρη εικόνα για το πού ακριβώς χωλαίνει ο κρατικός μηχανισμός και πού χρειάζονται πιο στοχευμένες παρεμβάσεις.

Επίσης, θεωρούμε ότι χρειάζονται πιο αναλυτικά στατιστικά δεδομένα ακόμη και στο θέμα των εξωδικαστικών επιλύσεων – διαφορών, διότι από εκεί, μπορούμε να αντλήσουμε χρήσιμα συμπεράσματα, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε πολιτικές αποφάσεις οι οποίες θα βελτιώσουν ακόμη περισσότερο την κατάσταση προς την κατεύθυνση της ταχείας και αδιέξοδης διεκπεραίωσης όλων αυτών των διαφορών και αυτό προς όφελος πρωτίστως των

πολιτών, αλλά και του δημοσίου. Το οποίο δημόσιο γνωρίζουμε πόσο πολύ επιβαρύνεται σε σχέση με τον Προϋπολογισμό του από τέτοιου είδους δικαστικές διαμάχες.

Στο ζήτημα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας, όπως προκύπτει από την εκδίκαση προσφυγών ενώπιον του Δικαστηρίου του Στρασβούργου, σε σχέση με το θέμα της εκτέλεσης και της συμμόρφωσης προς τις καταδικαστικές αποφάσεις, απλά θα παρακαλούσα να μας διευκρινίσετε το εξής: Αναφέρεται ότι τα έτη 2017 μέχρι 2019, εκδόθηκαν 307 αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, από αυτές οι 93, δηλαδή, το 31% ήταν καταδικαστικές.

Θεωρούμε ότι κατά κάποιο τρόπο -θα σας εξηγήσω γιατί- αυτό το ποσοστό είναι λίγο πλασματικό και περιγράφει λίγο πιο «ρόδινη» την κατάσταση, διότι από τις υπόλοιπες αποφάσεις καταγράφεται ότι 157 προσφυγές διαγράφηκαν από το πινάκιο λόγω φιλικού διακανονισμού ή μονομερούς δήλωσης.

Το ερώτημα, λοιπόν, είναι σε τι συνίσταται αυτός ο φιλικός διακανονισμός; Συνίσταται στο ότι η Διοίκηση απλά συνομολόγησε φιλικά ότι πράγματι, είχε παραβιάσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή ότι ο προσφεύγων τελικά παραδέχτηκε το αβάσιμο των ισχυρισμών του και υπαναχώρησε; Διότι, αν έχουμε να κάνουμε με κάποιες αμαρτίες ομολογείθηςες, να το πω έτσι απλά, εκ μέρους του Δημοσίου, τότε θεωρούμε ότι και αυτές οι περιπτώσεις θα έπρεπε να συνυπολογιστούν αθροιστικά σε αυτό το 31% των καταδικαστικών αποφάσεων και τελικά να μην είναι τόσο «ρόδινη» η κατάσταση.

Ως προς τα στατιστικά των αποφάσεων του ΣτΕ και των Διοικητικών Εφετείων στις περιπτώσεις άσκησης αίτησης ακύρωσης. Γνωρίζουμε όλοι και το αναφέρει και αυτό η Έκθεση ότι στις περιπτώσεις που οι αιτήσεις ακύρωσης γίνονται δεκτές είναι διότι οι λόγοι είναι είτε η έλλειψη μάλλον είτε η παράθεση πλημμελούς αιτιολογίας στο σώμα των διοικητικών πράξεων είτε η υπέρβαση των όρων νομοθετικής εξουσιοδότησης είτε γιατί έχουμε κακή σύνθεση του συλλογικού οργάνου είτε μη κλήση του διοικουμένου σε ακρόαση.

Αυτό, όμως, το οποίο θέλω να επισημάνω είναι ότι η Έκθεση αναφέρεται σε μία υψηλή παθολογία της διοικητικής πράξης. Παρατηρείται, δηλαδή, μία υψηλή παθολογία που έχει να κάνει είτε με την έλλειψη της αιτιολογίας είτε με την πλημμελή αιτιολογία. Και αυτό καταδεικνύει τον αμελή και πλημμελή τρόπο έκδοσης των διοικητικών πράξεων.

Θα ήθελα, λοιπόν, τελειώνοντας, να ρωτήσω μήπως θα έπρεπε στην Έκθεση αυτή, κύριε Πρόεδρε, να συμπεριληφθεί κάποια εισήγηση εκ μέρους σας, ώστε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και τους αρμόδιους φορείς, να οργανώνει κάποιες ημερίδες κατάρτισης των υπαλλήλων των υπηρεσιών, στις οποίες παρατηρείται αυτό το φαινόμενο, αυτή η παθολογία της έκδοσης ελαττωματικών διοικητικών πράξεων, ώστε να χορηγηθούν στους υπαλλήλους τα κατάλληλα εγχειρίδια, τα κατάλληλα διαγράμματα, τα κατάλληλα έγγραφα, ώστε να ελαχιστοποιηθούν αυτά τα λάθη, τα οποία εκτοξεύουν και το κόστος σε πόρους, αλλά και εκθέτουν την αξιοπιστία του δημοσίου; Θεωρούμε, λοιπόν ότι αυτή η στοχευμένη κατάρτιση μπορεί να εγγραφεί εξαιρετικά αποτελέσματα σε όφελος και των πολιτών και του δημοσίου.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει ο κ. Σπίρτζης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Οφείλω να πω ότι με τον κύριο Χαλκιά στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και τους Αντιπροέδρους τους είχαμε μια άψογη συνεργασία όσο υπηρέτησα στο Υπουργείο Υποδομών. Πολύτιμη, θα έλεγα. Από την εμπειρία μου, θα ήθελα να βάλω τον προβληματισμό μου, για να μπορέσει ο Πρόεδρος να αναπτύξει τις δικές του σκέψεις και να βγουν κρίσιμα συμπεράσματα και για το Κοινοβούλιο, για την Επιτροπή, αλλά και για την Κυβέρνηση, προκειμένου να βελτιώσουμε το συνολικό σύστημα της δημόσιας διοίκησης.

Δυστυχώς, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, συνήθως, το έχουμε στο μυαλό μας μόνο για τον, νομικό κόσμο αλλά υπάρχουν πάρα πολλά θέματα, πολύ μεγάλος όγκος θεμάτων που σχετίζονται με την κανονική ζωή, δηλαδή, με το υπόλοιπο κομμάτι της δημόσιας διοίκησης. Εγώ θα ήθελα να πω ότι όταν ανέλαβα Υπουργός Υποδομών, δεν υπήρχε μια διαδικασία να ενημερωθεί ο Υπουργός ποια είναι τα ανοιχτά θέματα που χειρίζεται το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και εμπλεκόμενο το Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Αυτό είναι ένα κενό και φαντάζομαι ούτε τώρα έχει καλυφθεί ακόμη. Δηλαδή, έχουμε μία σύμβαση, παραδείγματος χάριν, που ολοκληρώνεται στη μια κυβέρνηση, υπάρχουν αξιώσεις, παραδείγματος χάριν, από τον ανάδοχο της σύμβασης ή από εμπλεκόμενους άλλους, αναλαμβάνει το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, υπάρχει συνήθως και μία συνεργασία της υπηρεσίας εκείνη τη στιγμή με το Νομικό Συμβούλιο που είναι υπεύθυνο σε ένα Υπουργείο. Χάνεται μετά και αυτό που χάνεται δεν έχει να κάνει μόνο με τη γνώση του πολιτικού προσωπικού που υπηρετεί κάθε στιγμή στο Υπουργείο, χάνεται για την υπηρεσία, χάνεται για τη δημόσια διοίκηση.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Για να καταλάβουμε καλύτερα, γιατί μου προκαλεί εντύπωση, γιατί διετέλεσα και εγώ Υπουργός και ο κύριος Χαλκιάς ήταν τότε Νομικός Σύμβουλος στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Το πρώτο πράγμα που έκανα όταν ανέλαβα Υπουργός ήταν να τον καλέσω, για να μου πει τι εκκρεμότητες δικαστικές έχουμε, το έκανε και τις παρακολουθούσα μετά και είχαμε τακτική ενημέρωση στο έργο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Αυτό, λοιπόν, που κάνατε ήταν εσείς να τον καλέσετε. Δεν υπήρχε διαδικασία να έρθει το Νομικό Συμβούλιο να σας ενημερώσει. Και εγώ τους κάλεσα τους νομικούς συμβούλους που είχαμε και ήταν και πάρα πολύ καλή η συνεργασία που είχαμε. Αλλά, δεν υπάρχει πάγια εργασία. Υπάρχουν υποθέσεις που δεν σχετίζονται με ένα Υπουργείο, σχετίζονται με πολλά Υπουργεία. Παραδείγματος χάριν, η υπόθεση SIEMENS δεν σχετιζόταν με το Υπουργείο Μεταφορών μόνο, σχετιζόταν με έξι Υπουργεία.

Πάμε στον δεύτερο προβληματισμό. Ο δεύτερος προβληματισμός σχετίζεται με τα «όπλα» που έχουν οι άνθρωποι που υπηρετούν στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, ότι, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι άνθρωποι που υπηρετούν στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους τιμούν την υπηρεσία τους, τον ρόλο τους, τον σκοπό που υπηρετούν και έρχονται να χειριστούν μια υπόθεση με ένα μεγάλο κατασκευαστικό οίκο ή με ένα μεγάλο χρηματοδοτικό οργανισμό του εξωτερικού.

Τα «όπλα» που έχουν να αντιμετωπίσουν στο όποιο δικαστήριο υπάρχει, όσο συνεπείς και να είναι, είναι μηδενικά μπροστά στα μέσα και στο νομικό οπλοστάσιο που χρησιμοποιούν οι εταιρείες που βρίσκονται σε αντιδικία με το Ελληνικό Δημόσιο. Εκεί, λοιπόν, πρέπει να γίνει μια μεγάλη συζήτηση, όχι πώς καταργούμε το Νομικό Συμβούλιο του

Κράτους, αλλά πώς μπορούν τα στελέχη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους να έχουν τη βοήθεια που πρέπει και, βέβαια, πώς μπορούν να έχουν και την εξειδίκευση που πρέπει. Δεν μπορεί ένας άνθρωπος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους που χειρίζεται θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παραδείγματος χάρη, στη συνέχεια, να χειριστεί τις συμβάσεις της FRAPORT, που είναι πολύ εξειδικευμένο θέμα.

Σε αυτό, πρέπει να προσθέσουμε την παρακολούθηση από την πλευρά του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που δεν γίνεται, της εκτέλεσης συμβάσεων που προκύπτουν θέματα, για να μπορούν να ανταπεξέλθουν και σε άλλους ρόλους και σε άλλες διαδικασίες, όπως είναι τα διαιτητικά δικαστήρια. Για παράδειγμα, αν δεν υπάρχει ένας σοβαρός νομικός σύμβουλος που θα παρακολουθεί τις συμβάσεις, πώς θα πάει να υπερασπιστεί το Δημόσιο ξαφνικά, παραδείγματος χάρη, για το Μετρό Θεσσαλονίκης, που έχουν περάσει 8 κυβερνήσεις για να γίνει και βέβαια, αυτό σχετίζεται και με την τεκμηρίωση.

Το τελευταίο, κύριε Πρόεδρε, ως προβληματισμό, άκουσα τώρα που γινόταν ο διάλογος για τις κανονιστικές διατάξεις, αλλά δεν είναι μόνο οι κανονιστικές διατάξεις. Είναι το νομοθετικό έργο που πρέπει να εμπλακεί το νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Έχοντας την εμπειρία οι άνθρωποι αυτοί και των δικαστικών αποφάσεων που συμμετέχουν και των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Συμβουλίου της Επικρατείας και των αποφάσεων των ευρωπαϊκών δικαστηρίων -και βάζω ένα αστεράκι για το κλείσιμο για το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο- είναι προφανές ότι πρέπει να συμμετέχουν στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές της Βουλής ή στις αρμόδιες επιτροπές, οι οποίες καταργήθηκαν με το επιτελικό κράτος και πήγαν εκεί που πήγαν. Αυτό, όμως, μας φέρνει σε μια σειρά από διατάξεις κακής νομοθέτησης, σαν και αυτή που ζούμε σήμερα κάτω στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών που αν υπήρχαν οι αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, παραδείγματος χάρη, για τις αναπτυξιακές εταιρείες και τους αναπτυξιακούς οργανισμούς, δεν θα είχαν τέτοιες τροπολογίες.

Τελειώνω με το τι γίνεται στις Βρυξέλλες και τα ευρωπαϊκά όργανα. Μπορεί το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους να ανταπεξέλθει σε ένα ευρωπαϊκό δικαστήριο χωρίς να έχουμε και εκεί μία μονάδα αντίστοιχη με αυτήν που έχουμε εδώ σε θέματα ανταγωνισμού, ας πούμε; Λέω το πιο απλό, που βασανίζει όλα τα έργα και τις προμήθειες του Ελληνικού Δημοσίου για δεκαετίες τώρα, σε θέματα που κάνουν οι υπόλοιπες χώρες προετοιμασίας και διασυνδέσεων μέσα στα όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στα θέματα ωρίμανσης των ευρωπαϊκών οδηγιών, σε όλη τη σειρά. Φτάνει η ΜΕΑ μόνο, που δεν είχε κανέναν νομικό από τους εκπροσώπους που είχαν στα υπουργεία, τουλάχιστον 15 - 16; Θέλω να ευχαριστήσω ξανά τον κύριο Χαλκιά για τη συνεργασία όσο ήμασταν Κυβέρνηση.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει ο κύριος Χαλκιάς.

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Θα ξεκινήσω και εγώ με τις τελευταίες παρατηρήσεις του κυρίου Σπίρτζη. Η ΜΕΑ δεν έχει κανέναν νομικό. Είχε έναν, από ό,τι θυμάμαι, για κάποια χρόνια. Αυτό δεν είναι θέμα δικό μας. Θα πρέπει η πολιτική εξουσία, η Κυβέρνηση, να θεσμοθετήσει κάποιες θέσεις νομικών στη ΜΕΑ. Είναι προφανές ότι πρέπει να γίνει αυτό. Το παράδειγμα του Ειδικού Γραφείου Κοινοτικού Δικαίου, που φτιάξαμε στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης το 1994,

είναι πολύ αποτελεσματικό, γιατί ακριβώς είχε εξειδικευτεί στα θέματα κοινοτικού δικαίου. Θα μπορούσαμε να είχαμε μια τέτοια εξειδικευμένη υπηρεσία, ένα τέτοιο εξειδικευμένο γραφείο και στη ΜΕΑ ή ακόμα κεντρικά στο Νομικό Συμβούλιο, που να ασχολείται μόνο με αυτά. Η δικιά μας πρόθεση, ακριβώς όταν λέμε για αλλαγή στη δομή του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εκεί ακριβώς στοχεύουμε.

Θέλουμε, πράγματι, να υπάρχει, για παράδειγμα, ένας σχηματισμός που θα ασχολείται αποκλειστικά με τα δημόσια έργα και τις μεγάλες επενδύσεις. Δεν χρειάζεται όλα τα Υπουργεία να ασχολούνται οι δικοί μας με τα θέματα αυτά. Ένας εξειδικευμένος σχηματισμός με πέντε - δέκα ανθρώπους που θα είναι οι καλύτεροι στην Ελλάδα στα θέματα αυτά, έτσι ώστε να μπορούν, ως δημόσιο, να αντιπαρατεθούν στις μεγάλες δικηγορικές εταιρείες που έχουν από πίσω τους τεχνικό εξοπλισμό και όλα τα εφόδια. Αυτό θέλουμε να κάνουμε και αυτό ακριβώς θα προβλέψουμε στον καινούργιο Οργανισμό μας, ο οποίος θα έρθει στη Βουλή και περιμένουμε από τη Βουλή να τον αποδεχτεί.

Για το θέμα του νομοπαρασκευαστικού έργου, επανειλημμένα, εμείς λέμε σε όλους τους Υπουργούς ό,τι νομοσχέδιο θέλετε να κάνετε, ζητήστε και τη δικιά μας γνώμη ή ρωτήστε κι εμάς να σας πούμε τη γνώμη μας. Είμαστε τόσα χρόνια μέσα στη διοίκηση, ασχολούμαστε με το δίκαιο, έχουμε κάποιες γνώσεις. Δεν είναι όλοι οι Υπουργοί πρόθυμοι πάντα να ακούσουν εμάς. Έχουν δικούς τους συμβούλους και πολλές φορές ακολουθούν μόνο τους δικούς τους συμβούλους ή τους δικούς τους δικηγόρους, σφάλμα για τη διοίκηση, κατά τη γνώμη μου.

Είπατε, ακόμα, ότι το προσωπικό αυτό του Νομικού Συμβουλίου κ.λπ.. Θέση δική μου είναι ότι δεν πρέπει να αλλάζουμε το προσωπικό που υπηρετεί στα γραφεία στα αντίστοιχα Υπουργεία, κατ' εξαίρεση μόνο αν υπάρχουν προβλήματα, δυσκολίες συνεργασίας κ.λπ.. Δεν αλλάζουν, λοιπόν, οι νομικοί σύμβουλοι, μένουν εκεί, έτσι ώστε να συνεχίζεται και να υπάρχει και ιστορική μνήμη σε όλες τις υποθέσεις που επεξεργάζεται το κάθε Υπουργείο. Στο Υπουργείο το δικό σας, κ. Σπίρτζη έγινε μια αλλαγή, γιατί ο σύμβουλος που ήταν εκεί έγινε Αντιπρόεδρος και έφυγε αναγκαστικά, πήγε σε ένα άλλο Υπουργείο.

Να σας πω, ακόμα, ότι για την ενημέρωση των Υπουργών, υπάρχει εντολή από πλευράς μας ανά εξάμηνο να γίνεται μια αναλυτική γραπτή ενημέρωση του Υπουργού για τις μεγάλες υποθέσεις που χειρίζεται το αντίστοιχο γραφείο στο αντίστοιχο Υπουργείο και αν χρειαστεί ο Υπουργός περαιτέρω ενημέρωση, θα την παρέχουμε. Αυτό γίνεται στα μεγάλα Υπουργεία, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Περιβάλλοντος κ.λπ.. Στο Υπουργείο το δικό σας, δεν ξέρω αν γινόταν, αλλά, αυτή τη στιγμή, γίνεται ανά εξάμηνο ενημέρωση του Υπουργού και όταν αλλάζει και ο Υπουργός, πράγμα που συμβαίνει συχνά στην ελληνική διοίκηση, πάλι να ενημερώνουμε τον καινούργιο Υπουργό, γραπτά πρώτα και μετά προφορικά.

Για την εκτέλεση των συμβάσεων, σας είπα ότι ο σχηματισμός μπορεί να μας βοηθήσει να λύσουμε πολλά προβλήματα, για να έχουμε μια περαιτέρω εξειδίκευση.

Να πάω στις παρατηρήσεις της κυρίας Αδαμοπούλου για την εξάντληση των ενδίκων μέσων. Πράγματι, δεν έχουμε αναλυτικά στοιχεία στην ετήσια Έκθεσή μας, αλλά η κατεύθυνση που δίνουμε σε όλα τα μέλη μας είναι τη σωστή απόφαση υποχρεωτικά να την αποδέχεστε. Δεν υπάρχει περίπτωση, πλέον, μία απόφαση σωστή να προσβληθεί με έφεση ή με αναίρεση. Και, αυτό, ακριβώς, επειδή θέλουμε να το πετύχουμε στο 100%, έχουμε

προβλέπει, στο καινούργιο σύστημα επιθεώρησης, να βλέπουμε ποιος ασκεί αβάσιμες εφέσεις ή αναιρέσεις και αυτό θα είναι ένα στοιχείο εις βάρος του και σε σχέση με την εξέλιξή του. Αυτό θα το πετύχουμε στο 100%, να είστε βέβαιοι γι' αυτό. Δεν θέλουμε και εμείς να κάνουμε εφέσεις.

Αυτό το γεγονός ότι το δημόσιο εξαντλεί όλα τα ένδικα μέσα έχει μια περιέργη ιστορία. Ξεκίνησε από μια εγκύκλιο που έκανε ένας σύμβουλος του Υπουργού Οικονομικών το 1986 που είπε «το δημόσιο υποχρεωτικά ασκεί όλα τα ένδικα μέσα». Ένας σύμβουλος, ο οποίος δεν ήταν νομικός, τεχνικός του ΟΤΕ ήταν.

Επίσης, είπατε εάν υπάρχει ένας προβληματισμός μεταξύ ταχύτητας και κράτους δικαίου. Προφανώς, το κράτος δικαίου είναι πάνω απ' όλα, αλλά αν μπορούσαμε να συμβαδίσουμε και με μια ταχύτητα που πρέπει να υπάρχει, σε αυτήν πρέπει να είμαστε όλοι θετικοί.

Εγώ δεν νομίζω ότι υπάρχει κάποια τόσο δύσκολη υπόθεση που το δικαστήριο μπορεί να κάνει τρία χρόνια για να τη λύσει. Εμείς έχουμε δύσκολες υποθέσεις, αλλά κάνουμε μια ομάδα εργασίας από τους κατ' εξοχήν γνώστες του θέματος και μπορούμε, σε 5, 10, 15, 20 μέρες ή ένα μήνα, να πούμε τη γνώμη μας με κάποια αιτιολογία αρκετά καλή.

Επίσης, είπατε για αναλυτικά στοιχεία που δεν έχουμε στην Έκθεσή μας αυτή. Μόλις ολοκληρωθεί ο διαγωνισμός για το καινούργιο ολοκληρωμένο πληροφοριακό μας σύστημα, θα έχουμε αναλυτικά στοιχεία για όλες τις περιπτώσεις. Θα πατάμε το κουμπί «Χαλκιάς» και θα βγάζει ό,τι έκανε όλη τη χρονιά, ό,τι εφέσεις έκανε, ό,τι προτάσεις έγραψε, ό,τι υπομνήματα κ.λπ.. Αυτό, όμως, θέλουμε ένα διάστημα για να το πετύχουμε στο άμεσο μέλλον.

Επίσης, είπατε κάτι για τα ποσοστά επιτυχίας στα ανθρώπινα δικαιώματα. Κάτι παραπλήσιο ρώτησε και η κυρία Γιαννάκου. Έχει εξελιχθεί η διαδικασία στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υπάρχει, πλέον, μια διαδικασία, η οποία προσπαθεί να καταλήξει σε έναν φιλικό διακανονισμό ή σε μια μονομερή δήλωση.

Τι σημαίνει αυτό; Όταν έρχεται σε εμάς, όταν κοινοποιείται σε μας μια προσφυγή από το Στρασβούργο για τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές, ότι είναι απαράδεκτες και τα λοιπά, γιατί δεν έχει ο κρατούμενος τα τρία τετραγωνικά που του αναλογούν σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, εμείς, επειδή ξέρουμε ότι δεν μπορούμε να αποφύγουμε την καταδίκη αυτή, κάνουμε μια πρόταση φιλικού διακανονισμού στον αντίδικό μας και του λέμε «σου δίνουμε μια αποζημίωση με βάση αυτά που το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιδικάζει, μειωμένη κατά 30% ή 40%» και εκεί σταματάμε, χωρίς να αποδεχθούμε ότι κάναμε παράβαση εμείς, «θα πάρεις τα χρήματά σου, την αποζημίωσή σου και θα τελειώσει εκεί το θέμα». Η μονομερής δήλωση γίνεται όταν ο αντίδικός μας δεν αποδέχεται αυτή την προσφορά της αποζημίωσης, οπότε, εκεί, εμείς, προφανώς, για να μην έχουμε απόφαση του Δικαστηρίου, που είμαστε βέβαιοι ότι θα την έχουμε, κάνουμε τη μονομερή δήλωση ότι «πράγματι, παραβιάσαμε το άρθρο 3, για τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές». Για το θέμα, όμως, αυτό, της κράτησης στις φυλακές, μην καταλογίζετε ευθύνη στο Νομικό Συμβούλιο που υπερασπίζεται, ενδεχομένως, χαμένες υποθέσεις. Εμείς, εδώ και δύο χρόνια, συστηματικά λέμε στην Κυβέρνηση «φτιάξτε ένα εσωτερικό εθνικό ένδικο μέσο, έτσι ώστε οι υποθέσεις αυτές να λύνονται εδώ στην Ελλάδα και να τελειώνουμε εδώ».

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Από τον Συνήγορο του Πολίτη;

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Όχι, όχι. Ο Συνήγορος έχει ένα κομμάτι στην εκτέλεση των αποφάσεων, ιδιαίτερα σε θέματα αστυνομικής βίας και τα λοιπά. Εμείς αυτό που λέμε είναι ότι μπορούμε να φτιάξουμε εθνικά ένδικα μέσα, έτσι ώστε πολλές από αυτές τις υποθέσεις να μην πηγαίνουν στο Στρασβούργο. Μπορούμε να τις λύσουμε εδώ και είναι καλύτερα να τις λύσουμε εδώ παρά να έχουμε καταδικαστικές αποφάσεις. Δύο χρόνια έχουμε το σχέδιο αυτό, το έχουμε θέσει υπόψη των Υπουργών και μόνο η Μόνιμη Επιτροπή της Βουλής, εδώ, για την παρακολούθηση εκτέλεσης, ενδιαφέρθηκε με πολύ μεγάλη ένταση, υιοθέτησε τις προτάσεις αυτές και έχουν κατατεθεί ως πρόταση νόμου.

Υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις που εμείς, πραγματικά, λέμε στη διοίκηση ότι εδώ δεν έχει μέλλον η υπόθεση αυτή, παρόλα αυτά, η διοίκηση μας λέει «προχωρήστε», εμείς δικηγόροι του κράτους είμαστε, δεν μπορούμε να πάμε αντίθετα με αυτό που λέει η διοίκηση.

Είπατε κάτι και για τις γνωμοδοτήσεις μας ότι κάποιες στο παρελθόν ήταν λάθος. Ναι, κάνουμε και λάθη, προφανώς, αλλά εμείς δεν κάνουμε τις γνωμοδοτήσεις που θέλει ο Υπουργός, κάνουμε τις γνωμοδοτήσεις που προκύπτουν με βάση τις διατάξεις και με βάση το δημόσιο συμφέρον.

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Ίσως υπήρχε επηρεασμός μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, από κοινωνικές ομάδες συμφερόντων. Εγώ, προσωπικά, συχνά αντιμετώπιζα το πρόβλημα να έρχονται αποφάσεις, οι οποίες νομικά δεν ευσταθούσαν, όπως με διαβεβαίωναν οι προσωπικοί νομικοί μου σύμβουλοι. Τελικά, μου είχε ομολογήσει μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ότι υπήρχε κοινωνικό αίτημα, το οποίο, όμως, δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με αυτόν τον τρόπο. Αυτό θα λυθεί δια των νόμων, διά της εισαγωγής νόμου στην Ελληνική Βουλή.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Άρα, λέτε ότι υπήρχε κοινωνική πίεση.

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Ασκείτο κοινωνική πίεση ύπουλα και πονηρά προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και ίσως ο Πρόεδρος να γνωρίζει.

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Δεν γνωρίζω την περίπτωση που λέτε, πιθανόν να έχετε δίκιο, αλλά αυτό που σας λέω εγώ είναι ότι εμείς είμαστε δικηγόροι του ελληνικού δημοσίου. **Δεν μας ενδιαφέρει αν κυβέρνηση είναι το ΠΑΣΟΚ, η Νέα Δημοκρατία, ο ΣΥΡΙΖΑ ή οποιοδήποτε άλλο κόμμα. Εμείς τη δουλειά μας θέλουμε να κάνουμε με βάση τις διατάξεις και τη νομολογία που υπάρχει.** Από εκεί και πέρα, για τον τρόπο χειρισμού των υποθέσεων, εντάξει, μπορεί να γίνουν και λάθη, μπορεί να βγουν και λάθος γνωμοδοτήσεις, αλλά το κυρίαρχο είναι αυτό που σας λέω.

Τώρα, για τις κοινωνικές πιέσεις, δεν ξέρω, εμείς λέμε σε όλα μας τα μέλη «Δημόσιο συμφέρον, τίποτα άλλο, μην ακούτε τίποτα άλλο. Κλείστε τα αυτιά σας, κλείστε τα μάτια σας».

Σε σχέση με τις παρατηρήσεις που έκανε η κυρία Κομνηνάκα, ξεκινώ με τον πίνακα επιτυχόντων του διαγωνισμού μας, γιατί έγινε μεγάλη συζήτηση για αυτό το θέμα. Ο προηγούμενος διαγωνισμός στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έγινε το 2013, για 15 κενές θέσεις και όσες θα κενώνονταν στη διάρκεια ενός έτους. Πήραμε τους 15 και πήραμε άλλους 50 επιτυχόντες από τον πίνακα, δηλαδή, για 15 θέσεις του διαγωνισμού, πήραμε 65 και ο πίνακας αυτός παρατάθηκε από 2013 μέχρι το τέλος του 2016, είχε δύο ή τρεις παρατάσεις. Τον διαγωνισμό που κάναμε εμείς το 2019, προκηρύχθηκε, ήταν με απόφαση του κυρίου Τσακαλώτου, ήταν για 55 θέσεις και όσες θα άδειαζαν στη διάρκεια μιας χρονιάς. **Ήταν διαγωνισμός απόλυτα αδιάβλητος. «Κόπηκαν» παιδιά υπουργών, παιδιά νομικών συμβούλων, παιδιά αρεοπαγιτών, παιδιά νομικών συμβούλων του ΣτΕ κ.τ.λ.. Οι 55 που πέρασαν ήταν οι καλύτεροι και στα γραπτά και στα προφορικά.**

Από εκεί και πέρα, ο πίνακας επιτυχόντων είχε άλλα 45 ονόματα. Οι διαφορές στη βαθμολογία ήταν χιλιοστά της μονάδας. Αυτός που διορίστηκε είχε πάρει 8,445, ενώ αυτός που έμενε στον πίνακα επιτυχόντων, αλλά δεν διορίστηκε, είχε 8,440. Πολύ μικρές διαφορές.

Τον Απρίλιο, λόγω κορωνοϊού -ο πίνακας αυτός ήταν να λήξει τον Απρίλιο του 2020- δόθηκε παράταση για έναν χρόνο μέχρι τον Απρίλιο του 2021 και σε αυτό το διάστημα, υποθέτω, με τα κενά που έχουμε, θα διορίζονταν και κάποια άλλα άτομα, επιστήμονες και δικηγόροι. Πλην, όμως, ήρθε η Βουλή, το καλοκαίρι, και με τροπολογία η λήξη του πίνακα μεταφέρθηκε έξι μήνες νωρίτερα και ήρθε τον Σεπτέμβριο. Αυτό, όμως, είναι θέμα του Υπουργού. Εμείς έχουμε κενά και θα θέλαμε να τα καλύψουμε. Είναι επιστήμονες καλοί, έχουν υποβληθεί σε μια δοκιμασία αυστηρή, αντικειμενική, δίκαια και, σε κάθε περίπτωση, είναι επιτυχόντες, ούτε επιλαχόντες ούτε αποτυχόντες. Συνεπώς, εάν ο πίνακας παρέμενε μέχρι τον Απρίλη του 2021, όπως είχε ψηφιστεί τον Απρίλιο, θα είχαμε τη δυνατότητα να διορίσουμε άλλα 10-12 άτομα.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ: Ρώτησα γιατί στη συζήτηση στην Ολομέλεια, στη συγκεκριμένη τροπολογία, ο Υπουργός επικαλέστηκε έγγραφό σας, το οποίο έλεγε ότι «με τις τελευταίες 10 προσλήψεις που γίνονται καλύπτονται όλα τα κενά θέσεων στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους». Γι' αυτό έκανα την ερώτηση, γιατί η εικόνα που έχουμε είναι ότι δεν καλύφθηκαν τελικά τα κενά και δεν καταλαβαίνουμε γιατί.

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Το έγγραφό μου αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Εκείνη την περίοδο, με τις 10 επιπλέον θέσεις, καλύπτονταν τα κενά. Ήδη, αυτή τη στιγμή, με τις καινούργιες θέσεις που δημιουργήθηκαν, το καλοκαίρι, σε Επιτροπή Ανταγωνισμού, Εθνική Αρχή Διαφάνειας, Προεδρία Κυβέρνησης κ.τ.λ., έχουμε 9 κενές θέσεις, μία παραίτηση, έναν θάνατο κ.τ.λ., πράγματα που συμβαίνουν στην αρχή της χρονιάς. Εάν, λοιπόν, παρέμενε η αρχική παράταση για τον Απρίλιο του 2021, θα διορίζονταν και κάποιοι άλλοι συνάδελφοι δικηγόροι.

Είπατε, ακόμα, για τα νέα γραφεία που σκοπεύουμε να κάνουμε, όπως ΕΦΚΑ κ.τ.λ.. Να σας πω το εξής: ο ΕΦΚΑ, αυτή τη στιγμή, έχει 640 δικηγόρους. Εμείς είμαστε 457, έχει 640 δικηγόρους και θεωρούμε...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: 340, είπατε;

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): 640

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Από όλα τα ταμεία.

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Ναι, γιατί ενοποιήθηκαν όλα τα ταμεία και όλες οι νομικές υπηρεσίες που υπήρχαν στα διάφορα επικουρικά και τα λοιπά, όλες πήγαν στον ΕΦΚΑ.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Το Υποδομών έχει 1 ή 2.

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Αυτό, λοιπόν, είναι ένα τεράστιο κόστος για τον ΕΦΚΑ. Μας έχει πει ο ΕΦΚΑ «Δώστε μας προσωπικό, να κάνουμε ένα γραφείο ΕΦΚΑ Θεσσαλονίκης και μπορούν 10 άτομα δικά μας εκεί να κάνουν τη δουλειά που κάνουν 100 δικηγόροι. Ακριβώς επειδή έχουμε την τεχνογνωσία, μαζικές αγωγές, μαζικά υπομνήματα κ.τ.λ.» Αυτό θέλουμε να το κάνουμε.

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Συγγνώμη, κύριε Πρόεδρε, να ρωτήσω κάτι; Είναι γνωστό ότι υπήρχε νόμος για τους δικηγόρους οι οποίοι υπηρετούσαν ως μόνιμοι δικηγόροι στα Ταμεία. Θυμάμαι ότι όταν κάποτε θέλησα να προσλάβω δικηγόρους απ' έξω, διότι έχαναν όλες τις υποθέσεις και διότι είχαμε ορισμένους δικηγόρους, οι οποίοι ήταν μεγάλης ηλικίας και δεν είχαν παρακολουθήσει τα πράγματα, πήρα την απάντηση από τον Υπουργό Δικαιοσύνης ότι θα υπάρξουν τεράστιες αποζημιώσεις, τις οποίες δεν μπορεί να πληρώσει το Ελληνικό Κράτος. Εξακολουθεί να ισχύει ακόμη ο νόμος περί των μόνιμων δικηγόρων αν απομακρυνθούν από τη θέση τους;

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Δεν μπορεί να απολυθεί δικηγόρος. Στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Καλά, μπορεί. Αν θέλετε, μπορώ να σας πω περίπτωση.

ΜΑΡΙΟΡΗ (ΜΑΡΙΕΤΤΑ) ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ: Να το αλλάξουμε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Να το αλλάξουμε, γιατί όχι; Κατ' εξαίρεση απολύονται.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα παρακαλούσα όχι άλλες διακοπές, να ολοκληρώσει ο κύριος Πρόεδρος.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ: Αυτό που λέτε, κύριε Πρόεδρε, είναι με πάγια αντιμισθία;

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ (Πρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): Είναι κατ' αποκοπή, είναι ανά υπόθεση και τα λοιπά. Έχει πολλά καθεστώτα ο ΕΦΚΑ. Και, εκεί ακριβώς, υπάρχει ένα κομψούζιο, γιατί όλοι αυτοί οι δικηγόροι έχουν και τα γραφεία τους έξω, άρα, δουλεύουν και για τα γραφεία τους και όχι για τον ΕΦΚΑ.

Μπορούμε, λοιπόν, να κάνουμε κάποια αλλαγή στον ΕΦΚΑ Θεσσαλονίκης ή να ενισχύσουμε τον ΕΦΚΑ Αθήνας με δικό μας προσωπικό. Εκεί, θα ανοίξουν, ενδεχομένως, και καινούργιες θέσεις.

Επίσης, είπατε κάτι για τις κτηματολογικές αγωγές. Πράγματι, εκεί, έχουμε τεράστιο πρόβλημα ως δημόσιο. Η παράταση πρέπει υποχρεωτικά να δοθεί. Θα εξυπηρετήσει και τους

ιδιώτες. Το έχουμε θέσει το θέμα, επανειλημμένως, στον κ. Χατζηδάκη. Ελπίζουμε, με το τελευταίο νομοσχέδιο, είτε μέσα στον Οκτώβρη είτε τον Νοέμβρη, να υπάρχει αυτή η παράταση. Είναι απόλυτα αναγκαία για το δημόσιο. Αν δεν υπάρχει παράταση, το δημόσιο θα χάσει όχι μόνο δασικές εκτάσεις και άλλες εκτάσεις αγροτικές και τα λοιπά.

Επειδή, οι αρμόδιες κτηματικές υπηρεσίες και οι δασικές υπηρεσίες αδυνατούν, αυτή τη στιγμή, να στείλουν χιλιάδες υποθέσεις σε μας, για να τις επεξεργαστούμε περαιτέρω. Είναι πολλή δουλειά, μεγάλη δουλειά και δεν επαρκεί ο χρόνος.

Επίσης, είπατε κάτι για επεξεργασία κανονιστικών πράξεων και τα λοιπά. Ναι, πράγματι, εμείς μπορούμε να κάνουμε επεξεργασία των κανονιστικών πράξεων, αλλά και των ατομικών, αν θέλετε, πριν αυτές εκδοθούν, όπως, αντίστοιχα, κάνει μια νομοτεχνική επεξεργασία στο Συμβούλιο Επικρατείας στα διατάγματα. Το έχουμε προτείνει στη διοίκηση και, σε κάθε περίπτωση, είμαστε διατεθειμένοι να βοηθήσουμε. Είναι θέμα, λοιπόν, πολιτικής βούλησης του κάθε Υπουργού. Αρκετά Υπουργεία μας χρησιμοποιούν σε αυτόν τον τομέα.

Για την καθυστέρηση απονομής δικαιοσύνης για μισθολογικές και συνταξιοδοτικές διαφορές, εκεί, δεν έχω να σας πω κάτι. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, κατά τη γνώμη μου, είναι καθαρές και λένε μερικά πράγματα. Τώρα, από εκεί και πέρα, αν η Κυβέρνηση μπορεί να ικανοποιήσει όλες αυτές τις αιτήσεις, είναι θέμα Υπουργείου Οικονομικών και τα λοιπά. Εκεί, δεν έχω να πω κάτι.

Σε σχέση με τις παρατηρήσεις του κυρίου Υψηλάντη για τη Ρόδο. Στη Ρόδο, πράγματι, έχουμε ένα ειδικό καθεστώς για τα εμπράγματα και έχει πολλές δυσκολίες, μια σειρά υποθέσεων που έχουμε στα διάφορα νησιά και το γραφείο μας εκεί είναι ολιγομελές. Θα προσπαθήσουμε να το ενισχύσουμε, γιατί, πραγματικά, έχει σοβαρές υποθέσεις και χρειάζεται μια ενίσχυση.

Είπατε κάτι για τις εύκολες υποθέσεις που δεν πρέπει να πάνε στο δικαστήριο. Κατά τη γνώμη μου, καμία υπόθεση κατά του δημοσίου δεν έπρεπε να πηγαίνει στα δικαστήρια, θα έπρεπε να λύνονται σε διοικητικό επίπεδο, είτε με αίτηση θεραπείας αν κάποιος αδικείται είτε με ενδικοφανή προσφυγή ή με κάποια άλλη διοικητική προσφυγή. Θα έπρεπε η διοίκηση η ίδια, μόνη της, να μπορεί να λύνει τις υποθέσεις, όπως γίνεται στη Γαλλία, στην Αγγλία, στη Γερμανία. Δεν υπάρχει αυτή η τάση «όλοι στο δικαστήριο κατά του κράτους». Αυτή τη στιγμή, αυτό συμβαίνει στην Ελλάδα είτε για θέματα μισθολογικά είτε συνταξιοδοτικά. Αυτό, βέβαια, οφείλεται σε πολλούς παράγοντες.

Σε σχέση με αυτά που είπε ο κ. Καρασμάνης, ο οποίος είπε ιδιαίτερα καλά λόγια και τον ευχαριστώ, βέβαια, για την απόφαση και το action plan το 2013 – 2014, έχω την εντύπωση ότι η απόφαση δεν έχει εκδοθεί ακόμα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Θα ενημερωθώ, όμως, και θα ενημερώσω κατευθείαν τον ίδιο.

Επίσης, για το θέμα των διεκδικήσεων που προβάλλει το δημόσιο στην Πέλλα, κάποιους τους οποίους θεωρεί καταπατητές. Είναι ένα θέμα που δεν το ξέρω. Θα δω πώς έχει η κατάσταση και ανάλογα θα πράξουμε, με βάση πάντα την εξυπηρέτηση δημοσίου συμφέροντος, το οποίο, πολλές φορές, ταυτίζεται με το συμφέρον των πολιτών.

Σε σχέση με τις παρατηρήσεις που έκανε ο κ. Λάμπας, για τον θεμελιώδη χάρτη ατομικών δικαιωμάτων. Προφανώς, ναι, μαζί με τη σύμβαση και τα ανθρώπινα δικαιώματα εφαρμόζεται, όπου μπορούμε να τον επικαλεστούμε, τον επικαλούμαστε. Για τις υποδείξεις που έκανε η Gresco στην Ελλάδα, είναι θέμα πολιτικής βούλησης να υλοποιηθούν και να γίνουν. Σε σχέση με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, σωφρονιστική πολιτική και τα λοιπά, είναι θέμα πολιτικής βούλησης και δεν έχω να πω κάτι εγώ.

Ειπώθηκε κάτι για τη Marfin, ότι κάναμε αναιρέσεις και εν συνεχεία παραιτηθήκαμε. Οι αναιρέσεις έγιναν, ακριβώς, για να διαφυλάξουμε την προθεσμία και, εν συνέχεια, όταν διαπιστώσαμε ότι οι αναιρέσεις αυτές δεν ήταν βάσιμες και θα απορρίπτονταν, παραιτηθήκαμε από τις αναιρέσεις. Έχω τη γνώμη ότι αν λειτουργήσει καλά η διοίκηση, δεν θα στενάζουν ούτε τα δικαστήρια ούτε οι πολίτες.

Η κυρία Γιαννάκου είπε για τα ανθρώπινα δικαιώματα, απάντησα προηγουμένως γενικά. Επαναλαμβάνω και πάλι ότι όταν βλέπουμε ότι μια υπόθεση θα χαθεί για την Ελλάδα, προσπαθούμε να κάνουμε φιλικό διακανονισμό και αν δεν γίνει, κάνουμε τη μονομερή δήλωση. Επίσης, ο κ. Καμίνης έθεσε το θέμα των αλλαγών, που είπαμε και εμείς, στη δικαιοσύνη, οι οποίες είναι πολύ σημαντικές και πρέπει να γίνουν, γιατί, πραγματικά, εάν περιμένεις 5, 10, 15, 20 χρόνια για να έχεις μια απόφαση από το δικαστήριο, ουσιαστικά, το κράτος δικαίου εκμηδενίζεται. Ευχαριστώ πολύ.

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε, κύριε Πρόεδρε, για την ενημέρωση που αρχικά μας παρείχατε και για τις διευκρινίσεις τις οποίες δώσατε στους Βουλευτές που διατυπώσανε ερωτήματα. Καλή συνέχεια στο έργο σας. Σας ευχαριστούμε και πάλι.

Στο σημείο αυτό γίνεται η γ' ανάγνωση του καταλόγου των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ. Αυγερινοπούλου Διονυσία – Θεοδώρα, Βούλτεψη Σοφία, Γιαννάκου Μαριορή (Μαριέττα), Γκιουλέκας Κωνσταντίνος, Δαβάκης Αθανάσιος, Ζεμπίλης Αθανάσιος, Καππάτος Παναγής, Καραγκούνης Κωνσταντίνος, Κατσαφάδος Κωνσταντίνος, Κούβελας Δημήτριος, Κυρανάκης Κωνσταντίνος, Κωνσταντινίδης Ευστάθιος, Καρασμάνης Γεώργιος, Ακτύπης Διονύσιος, Τσιγκρής Άγγελος, Υψηλάντης Βασίλειος – Νικόλαος, Χαρακόπουλος Μάξιμος, Χιονίδης Σάββας, Γκαρά Αναστασία (Νατάσα), Κάτσης Μάριος, Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά), Πούλου Παναγιού (Γιώτα), Ραγκούσης Ιωάννης, Σπίρτζης Χρήστος, Ψυχογιός Γεώργιος, Καστανίδης Χαράλαμπος, Συντυχάκης Εμμανουήλ, Κανέλλη Γαρυφαλλιά (Λιάνα), Κομνηνάκα Μαρία, Μυλωνάκης Αντώνιος, Αδαμοπούλου Αγγελική και Μπακαδήμα Φωτεινή.

Τέλος και περί ώρα 15.20' λύθηκε η συνεδρίαση.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΞΙΜΟΣ ΧΑΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ